

Löneläget

Oktober 2023

Innehåll

Sammanfattning	3
Löner	4
Fördjupning: Varför har reallönerna minskat så snabbt i Sverige?	7
Konkurrenskraft	11
Konjunktur	14
Priser och valuta	17
Appendix: Diagram och tabeller	19
Noter	23
Tabell- och diagramförklaringar	24

Medlingsinstitutet ansvarar för den statliga medlingsverksamheten, den officiella lönestatistiken och har till uppgift att verka för en väl fungerande lönebildning.

I Medlingsinstitutets uppdrag ingår bland annat att sammanställa och tolka statistik som är av betydelse för lönebildningen samt att följa utvecklingen av löner i Sverige och i omvärlden.

Löneläget beskriver översiktligt löneutvecklingen i Sverige och omvärlden, konkurrenskraften samt konjunktur-, inflations- och valutautvecklingen.

Analyserna i *Löneläget* oktober 2023 bygger på den statistik som fanns tillgänglig till och med den 19 oktober 2023.

Publiceringsdatum: 24 oktober 2023

Rapportförfattare: Petter Hällberg

Sammanfattning

De första löneutfallen har nu presenterats efter att nya löneavtal tecknades från och med april inom industrin och andra sektorer i Sverige. Det nya märket har satt avtryck och bidrar till en högre löneökningstakt än förut.

Lönerna ökar något snabbare i euroområdet

De svenska lönerna ökade med 3,4 procent det andra kvartalet jämfört med samma period förra året. Retroaktiv lön kommer dock göra att den siffran revideras upp och då kommer det att skilja mindre mot löneökningstakten i såväl euroområdet som i USA, där lönerna steg med 4,5 respektive 4,6 procent.

Under pandemiåren dämpades lönerna mer i euroområdet än i Sverige och den sammantagna utvecklingen sedan dess skiljer sig mindre mellan Sverige och euroområdet (avsnittet "Löner").

Parterna slöt avtal innan inflationsuppgången

I Sverige har de centrala löneavtalen oftast längre löptider och har ett mer samordnat tidsschema än i de flesta andra länder. När inflationsuppgången blev överraskande brant bidrog detta till att reallönerna pressades ner mer i Sverige än i merparten av konkurrentländerna (se diagrammet). (Fördjupning: "Varför har reallönerna minskat så snabbt i Sverige?").

Kronan har stärkt konkurrenskraften

Kronans snabba försvagning de senaste åren har gjort att svenska nettoexportörer fått en fördelaktig prisbild. Bland annat har enhetsarbetskostnaderna blivit relativt sett lägre mot omvärlden. Det märks på exportutfallet, som på senare år ökat märkbart mer än vad Sveriges exportmarknad vuxit. Exporten har även stigit mer än i våra konkurrentländer.

I såväl Sverige som i euroområdet har vinstandelen, eller företagens driftsöverskott relativt lönerna, ökat framförallt i industrin när världsmarknadspriser på varor stigit. I övriga näringslivet har lönekostnaderna i högre grad hängt med pris- och vinstutvecklingen (avsnittet "Konkurrenskraft").

Industrin bromsar in

Fram till slutet av 2022 tillhörde Sverige en av de senaste årens snabbast växande ekonomier. Produktionen bromsade dock in tidigare än i euroområdet och BNP föll andra kvartalet i år. Den svaga tillväxten ser ut att fortsätta i och med en vikande industrikonjunktur.

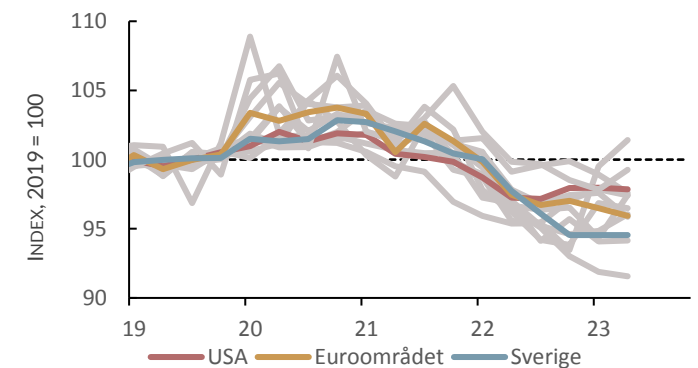
Arbetsmarknaden har hittills stått emot den ekonomiska avmattningen, men arbetslösheten visar tecken på att stiga efter sommaren. Trots detta är det fortsatt få arbetslösa per ledigt jobb (avsnittet "Konjunktur").

Inflationen faller trots kronförsvagning

De globala producent- och energipriserna har dämpats märkbart, vilket märks på den succesivt långsammare konsumentprisinfation. Den svenska inflationen exklusive räntor (KPIF) har gått från omkring 10 procent i slutet av förra året till 4 procent i september. Detta har kunnat ske trots att kronans fortsatta försvagning har hållit uppe importpriserna (avsnittet "Priser och valuta").

Enligt prognoser gjorda av svenska prognosinstitut (Medlingsinstitutet ingår inte) väntas inflationen falla ytterligare och reallönerna stiga med omkring 1,5 procent per år 2024 och 2025.

Reallöner t.o.m. andra kvartalet 2023

Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Löner

Lönerna har tagit fart i Sverige men takten är något högre i omvärlden. Enligt prognoser för löner och inflation kommer de nedpressade reallönerna att börja stiga igen de kommande åren.

Svenska löner i linje med nya märket

I april och maj förhandlade en majoritet av de anställda i Sverige om sina löner med ett nytt tvåårigt industrimärke att utgå från. Det innebär årliga arbetskostnadsökningar på totalt 7,4 procent, med mer tyngdpunkt på det första året (4,1 procent) än det andra året (3,3 procent). De sammanvägda avtalade löneökningarna på arbetsmarknaden bedöms uppgå till 3,8 procent under avtalsperiodens inledning.

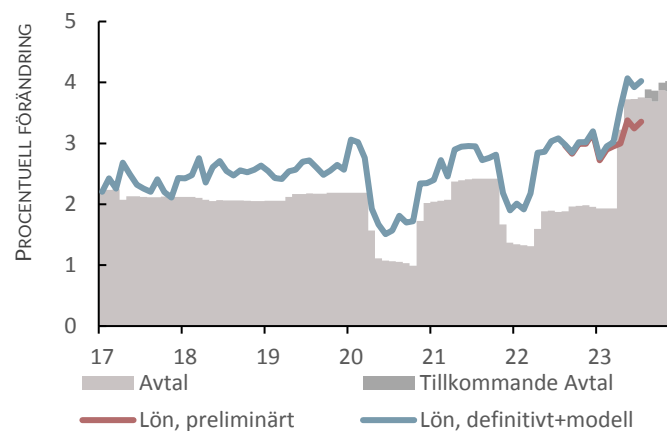
Centralt avtalade löner ökar med 3,8 procent

Även i årets avtalsrörelse har industrins kostnadsmärke varit normerande men de sammanvägda löneökningarna i de centrala avtalen är något lägre än avtalsvärdet. De avtalade lönerna bedöms öka med ca 3,8 procent från och med maj. Skillnaden beror delvis på att avtalsvärdet inte går uteslutande till lön i vissa branscher. Det kan handla om exempelvis avsättning till betald tjänstepension. En annan orsak till skillnaden är att vissa avtalsområden har avtal som ännu inte förnyats.

Det finns nu lönestatistik över utgående löner för fyra av den totalt 24 månader långa avtalsperioden. I goda konjunkturlägen kan lönerna ibland öka märkbart snabbare än vad avtalen implicerar (s.k. löneglidning). Trots kombinationen hög inflation och god arbetsmarknad ser det dock ut som att lönerna kommer att ha stigit med omkring 4 procent, det vill säga marginellt mer än de avtalade löneökningarna (se diagram 1).

Osäkerheten är fortfarande stor gällande nivån på de definitiva löneökningarna under den nya avtalsperioden. Detta gäller särskilt offentlig sektor. De löner som hittills betalats ut efter att det nya kostnadsmärket etablerades har stigit långsammare än de avtalade höjningarna. Men i takt med att retroaktiv lön betalas ut revideras statistiken och den definitiva utgående löneökningstakten väntas så småningom bli något högre än den centralt avtalade.

Diagram 1. Löner i Sverige t.o.m. juli 2023

Källa :Medlingsinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

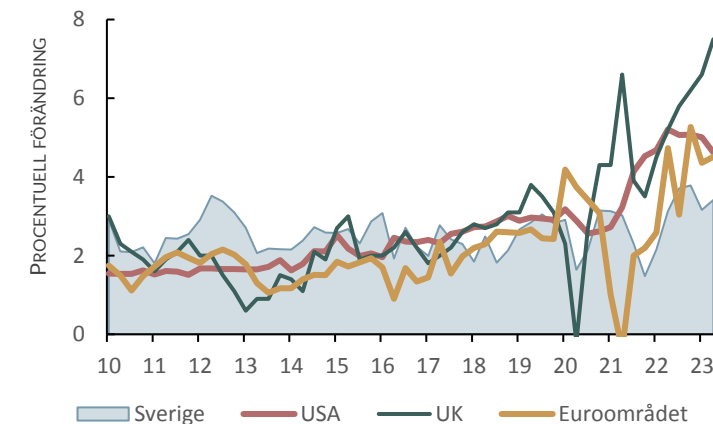
För en utförligare analys av de senaste svenska månadsutfallen, se de löpande månadsrapporter som publiceras på Medlingsinstitutets hemsida.¹

Snabbare löneökningar i omvärlden

Det nya industrimärket ser alltså ut att leda till en uppväxling av den svenska löneökningstakten. I omvärlden ökar dock lönerna just nu snabbare. Det gäller bland annat USA, euroområdet och Storbritannien (se diagram 2). Under 2021 och 2022 steg lönerna snabbare i USA än i euroområdet, men det andra kvartalet i år var däremot årsförändringarna i princip identiska. Lönerna steg med 4,5 procent i euroområdet och med 4,6 procent i USA. I Storbritannien var löneökningstakten hela 7,5 procent det andra kvartalet.

Enligt den internationellt jämförbara lönestatistiken (LCI), ökade lönerna i Sverige med 3,4 procent samma kvartal, det

Diagram 2. Löner internationellt t.o.m. andra kvartalet 2023

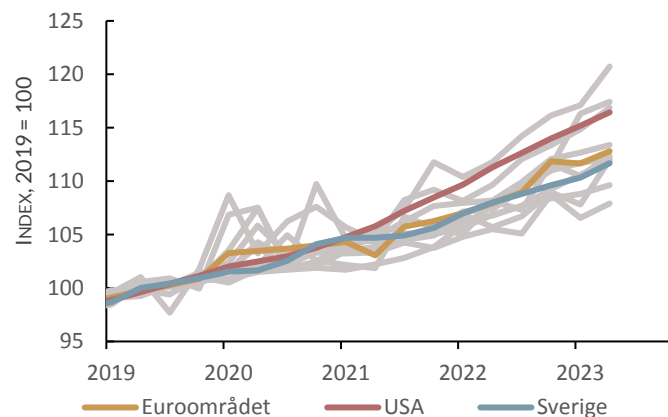

Källa :BLS, Eurostat och ONS. Diagramförklaringar sist i rapporten.

vill säga långsammare än i USA och euroområdet. Att siffran för det andra kvartalet är lägre än de senaste månads-siffrorna omkring 4 procent beror delvis på att många anställda omförhandlade sina löner först i maj.² Som nämndes ovan väntas även en viss upprevidering av den svenska löneökningstakten, även om vi bedömer att den definitiva takten blir lägre än i exempelvis euroområdet.

Även om takten är högre i euroområdet är det först från och med fjärde kvartalet 2022 som lönerna inom euroområdet tagit mer ihållande fart i förhållande till de svenska (se diagram 3). Under en lite längre period, från pandemin och framåt, har lönenivån i euroområdet höjts endast något mer än i Sverige. Från 2020 och framåt har lönerna stigit med 2,8 procent i genomsnittlig årstakt i Sverige och med 3,1 procent i euroområdet.

Diagram 3. Lönenivå t.o.m. andra kvartalet 2023

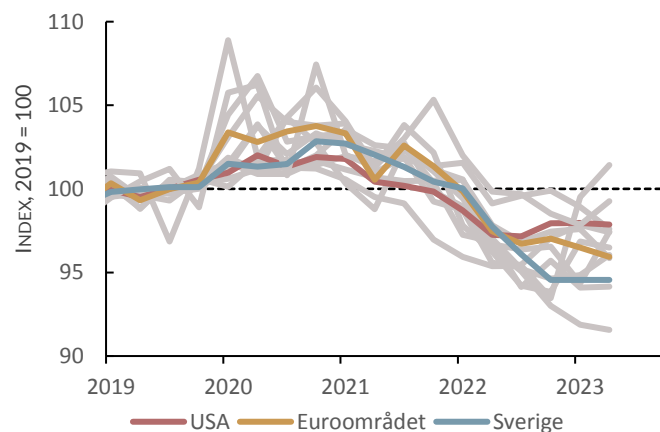
Källa: BLS och Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Reallönerna fortsatt nedpressade

Den senaste tiden har Sverige både haft en något långsammare löneutveckling och en något högre inflation jämfört med omvärlden. Det har inneburit att reallönen, eller lön justerat för inflation, har minskat mer i Sverige än i euroområdet och i de flesta av konkurrentländerna sedan den globala inflationen tog fart (se diagram 4 och tabell 1). I flera länder (Belgien, Finland, Nederländerna, Spanien och USA) steg lönerna snabbare än priserna det andra kvartalet.

En viktig anledning till att reallönerna fallit kraftigt i Sverige är att de treåriga löneavtal som skrevs redan i slutet av 2020 har fortsatt att gälla samtidigt som den globala inflationen accelererat kraftigt. Detta är en motsatt situation jämfört med exempelvis perioden 2013-2020. Även då skrevs långa avtal (utom 2016) men inflationen blev då istället överraskande låg år efter år.

Diagram 4. Reallöner t.o.m. andra kvartalet 2023

Källa: BLS och Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

De långa svenska avtalen och några andra faktorer som kan förklara skillnaden mot andra länder beskrivs närmare i fördjupningsavsnittet "Varför har reallönerna minskat snabbt i Sverige?".

Tabell 1. Procentuell löneförändring andra kvartalet 2023 jämfört med andra kvartalet 2022 samt (genomsnittlig årlig förändring 2020-andra kvartalet 2023).

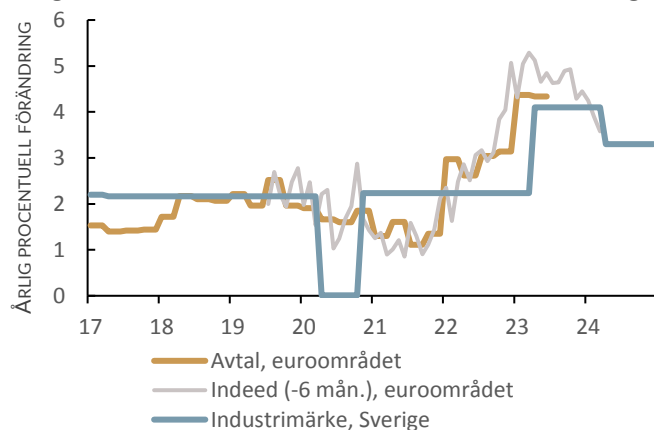
	Nominell lön	Reallön
Sverige	3,4* (2,8)	-3,3 (-1,4)
Euroområdet	4,5 (3,1)	-1,6 (-1,0)
USA	4,6 (4,0)	0,6 (-0,6)
Storbritannien	7,5 (4,5)	-0,9 (-0,4)
Norge	4,8 (3,3)	-2,0 (-0,9)
Belgien	9,0 (3,8)	6,3 (-0,7)
Danmark	2,6 (2,4)	-1,0 (-1,3)
Finland	6,0 (2,5)	0,8 (-1,1)
Frankrike	4,4 (3,0)	-1,6 (-0,3)
Italien	2,3 (2,0)	-5,1 (-2,0)
Nederländerna	6,6 (3,9)	0,3 (-1,2)
Portugal	3,3 (4,7)	-2,2 (1,3)
Spanien	4,8 (2,7)	1,9 (-0,8)
Tyskland	3,9 (2,9)	-2,8 (-1,6)
Österrike	8,0 (4,7)	-0,6 (-0,2)

Källor: Eurostat, BLS, ONS och Statistisk centralbyrå. Tabellförklaringar sist i rapporten.

Avtal och indikatorer

Det svenska kostnadsmärket kommer att innebära långsammare centralt avtalade löneökningar från och med våren 2024 när ökningstakten går från 4,1 procent till 3,3 procent. I Euroområdet steg de avtalade lönerna med 4,3 procent andra kvartalet i år, det vill säga ungefär som det svenska industrimärket (se diagram 5). En sammanvägning av löneökningar från jobbannonser (från företaget Indeed) i sex euroländer har de senaste åren relativt väl indikerat utvecklingen av de avtalade lönerna sex månader i förväg. Ca ett halvår innan våren 2024 steg denna indikator med 3,6 procent i årstakt. Det indikerar en viss dämpning av löneavtalen i euroområdet framöver, men det är osäkert jämfört med de svenska avtalens närmaste utveckling.

Diagram 5. Löneindikatorer för euroområdet och Sverige

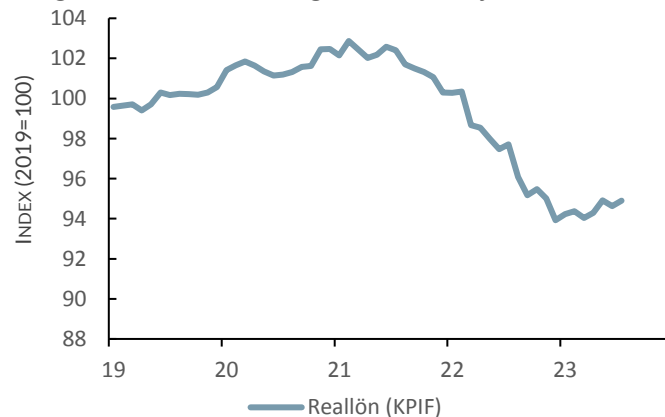
Källa: ECB, Indeed och Medlingsinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Prognoser: köpkraften återhämtar sig

Den negativa utvecklingen för de svenska reallönerna som visades ovan avser förändringar jämfört med föregående år. Enligt den nationella månadsstatistiken sjunker dock inte reallönenivån längre månad för månad. Nu när lönerna har tagit mer fart samtidigt som inflationen bromsat in, kan vi notera att reallönens nivå var något högre i juli än vad den var strax innan årsskiftet (se diagram 6).

Medlingsinstitutet gör inte egna löne- eller inflationsprognoser. En sammanställning av prognoser gjorda av flera aktörer visar emellertid att utgående löner i genomsnitt väntas öka med 3,8 procent per år 2023–2025, samtidigt som prognoserna pekar på ett fortsatt tydligt fall i inflationstakten (se avsnittet "Konjunktur"). Sammantaget inne-

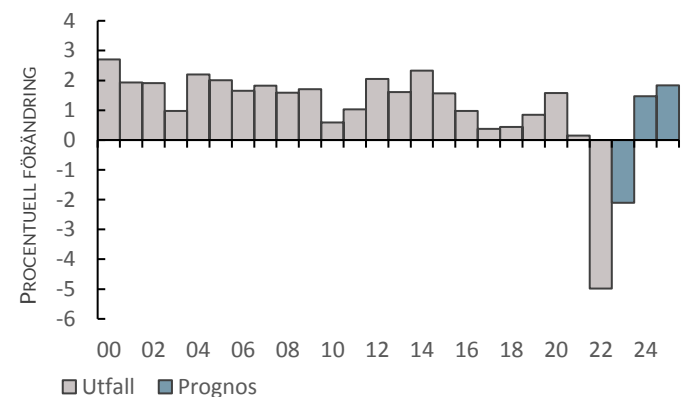
Diagram 6. Reallön i Sverige till och med juli 2023.

Källa: Medlingsinstitutet och SCB. Diagramförklaringar sist i rapporten.

bär dessa prognoser (som naturligtvis är osäkra) att reallönerna kommer att stiga med totalt omkring 1,5 procent per år de kommande två åren (se diagram 7). Om prognoserna slår in, skulle detta innebära en något snabbare årlig förstärkning av köpkraften än den genomsnittliga årstakten under 2010-talet.

Diagram 7. Reallöner i Sverige, genomsnitt per år

Källa: Medlingsinstitutet, SCB och svenska prognosinstitut. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Fördjupning: Varför har reallönerna minskat så snabbt i Sverige?

Den nominella löneökningstakten i Sverige har varit något lägre än genomsnittet i euroområdet under 2022 och första halvan av 2023, vilket inneburit att Sverige tillhör skaran länder där nedgången i reallönerna varit brantast.

Lönebildningsmodeller och löneutvecklingen

Dessa kortsiktiga skillnader i löneökningstakter kan delvis förklaras av *hur* lönerna sätts i olika länder.³ I detta avsnitt kommer vi utforska några av de faktorer som har med lönebildningen att göra och som får kortsiktiga effekter på löneutvecklingen.

Här är en sammanfattande lista på några sådana faktorer:

- I Sverige är lönebildningen väl samordnad och baseras på den internationellt konkurrensutsatta industrin. I Europa har generellt lönerna inom denna sektor ökat långsammare jämfört med andra branscher på senare år.
- När lönebildningen är väl samordnad, kan ofta mer hänsyn tas till de långsiktiga konsekvenserna av bland annat för snabba löneökningar.

- Sverige tillhör de länder där långa avtal redan var tecknade för nästan hela den period då den oväntat långa och branta inflationsuppgången inträffade.
- Bland länder som har lagstadgade minimilöner har dessa i genomsnitt höjts rejält 2022–2023, till och med mer än vad konsumentpriserna ökat. Det är inte fallet i Sverige.

Som nämndes i avsnittet "Löner" ovan går även en del av den totala kompensation som ingår i det svenska avtalsvärdet till annat än lön. På kort sikt spelar det dock mindre roll i internationella jämförelser av löneökningar i hela ekonomin.⁴

På lång sikt påverkar andra mer grundläggande ekonomiska faktorer skillnaderna i reallöneutveckling (löneökningar justerade för inflation). Framförallt arbetsproduktiviteten är en viktig faktor. Även på kort sikt har faktorer som arbetsmarknads- och lönsamhetsläget betydelse.

I länder med någon form av central samordning i lönebildningen, vilket är fallet i de flesta länder i Västeuropa, har det dröjt för lönerna att ta fart efter det att inflationen började stiga. Det finns flera skäl till det, men det faktum att lönebildningen är mer samordnad i Europa spelar troligen en roll i detta, speciellt på lite kortare sikt.

Samordnad lönebildning och inflationen

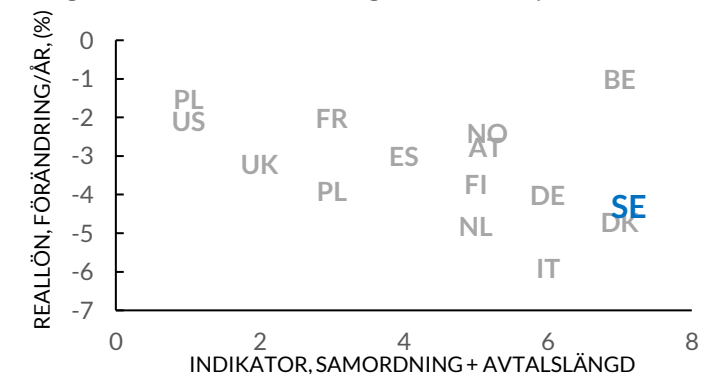
Något som kan spela roll för den kortsiktiga löneutvecklingen är om de flesta på arbetsmarknaden omfattas av lö-

neavtal som omförhandlas vid ungefär samma tidpunkt. Eftersom centrala avtal ofta skrivs minst ett, eller som i Sverige oftast tre år, kan responsen på snabba förändringar ibland komma långt efter att dessa inträffat.

När det finns en central samordning för lönebildningen kan det dessutom bli mer relevant för fack och arbetsgivare, alternativt experter (om samordningen sker via staten), att beakta den samhällsekonomiska effekten av vad som händer när alla aktörer agerar samfällt. Ett exempel är om den allmänna lönenivån höjs så snabbt att det riskerar att driva upp konsumentpriserna mer än önskvärt.⁵

Enligt en sammanslagen indikator för graden av samordning och normal avtalslängd kan ett förhållandevis tydligt samband skönjas för reallöneutvecklingen 2022 och framåt. Utan att beakta andra faktorer ser reallönerna ut att ha minskat mest i de länder där det är antingen hög grad

Diagram 8. Reallöneförändring 2022-2023:q2

Källa: OECD och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

av samordnad lönebildning, långa avtal eller (som är fallet i Sverige) båda delarna (se diagram 8).

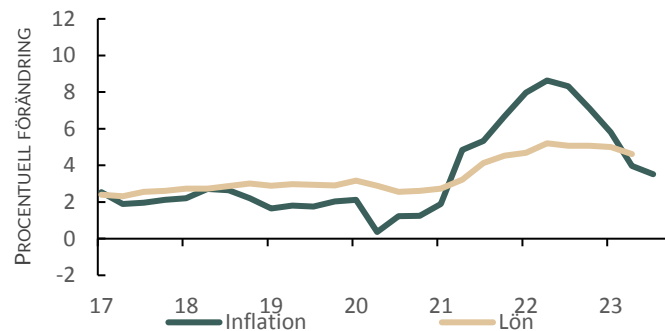
Reallöneutvecklingen i Belgien (BE), som har en centralt koordinerad men i övrigt ovanlig lönebildningsmodell, bryter med sambandet i diagram 8 och beskrivs närmare nedan.

I **USA** och **Storbritannien** förhandlas lönerna mer på individuell- eller företagsnivå jämfört med i EU. Lönerna i USA började stiga märkbart snabbare redan kvartalet efter att konsumentpriserna steg kraftigt våren 2021 (se diagram 9). I takt med att inflationen fallit tillbaka finns nu tecken på att de amerikanska löneökningarna börjar dämpas, men utan samma följsamhet nedåt som var fallet med den tidigare inflationsuppgången. Det är dock inte oväntat då löner generellt är ännu mer trögrörliga nedåt än vad priser är.⁶

Lönerna har uppvisat påtagligt mindre anpassning till den globala inflationsuppgången i bland annat **Sverige** (diagram 10) och **Danmark** (diagram 11), liksom i **Finland** och i **Italien** (se diagram A1 och A2 i appendix). Alla är länder där lönebildningen är samordnad mellan branscher och med långa centrala löneavtal. I Italien tecknades många stora avtal under 2021 som går ut först 2024.⁷ Det ligger bakom att de italienska reallönerna minskat mest i Västeuropa.

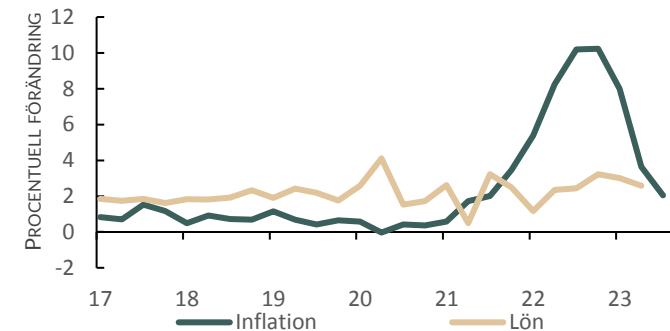
I **Tyskland** är avtalen ofta tvååriga och det finns en branschkoordinering, även om den inte är lika stark som i Sverige. Redan 2021 översteg inflationen de nedpressade löneökningarna, som istället växlade upp under 2022, dock med fortsatta reallöneminskningar. Stundtals består de tyska lönerna av engångsbelopp, vilket medför en svårtolkad utveckling (se diagram 12).⁸

Diagram 9. USA

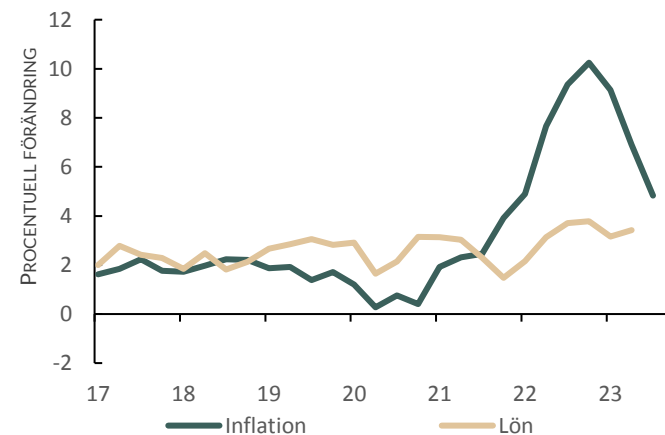
Källa: BLS, Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 11. Danmark

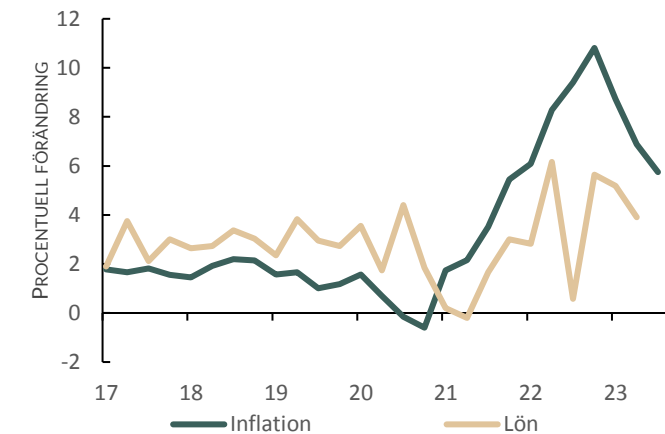
Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 10. Sverige

Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 12. Tyskland

Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Snabbare respons med korta avtal

I länder där centrala kollektivavtal oftast är ettåriga, exempelvis i **Nederländerna** (se diagram 13), har lönerna generellt stigit snabbare än i länder med långa avtal. Inflationen har tillhört europatoppen och lönerna steg med 6 procent i årstakt det andra kvartalet. Även i **Österrike**, där avtalen är korta, var löneökningstakten 8 procent (se diagram A3 i appendix).

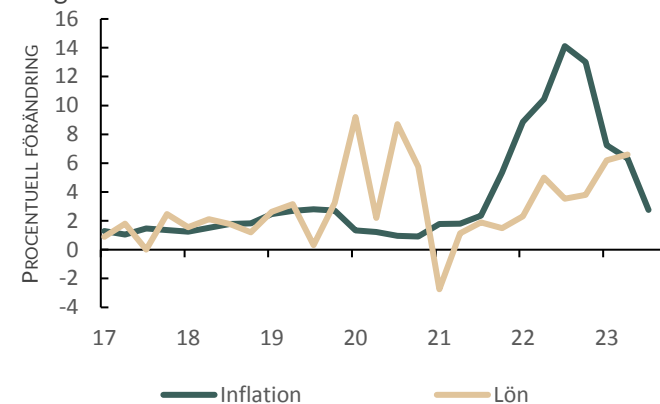
Fallet Belgien

Belgien utgör något av ett specialfall. Lönebildningen kan sägas vara mycket koordinerad och präglas av centralt bestämda löneförändringar. Dessa är i sin tur kopplade till den senaste inflationstakten. Den senaste löneökningstakten i Belgien var därmed högst i Västeuropa, långt över den aktuella inflationen (se diagram 14).

Från ett löntagarperspektiv ger en ren inflationsindexering skydd mot reallöneföruster när inflationen är oväntat hög. Men med låg inflation: om det finns en positiv utveckling av arbetsproduktiviteten leder detta också till att löneandelen minskar mekaniskt. Så har det också varit i Belgien, där löneandelen minskat trendmässigt 2013-2019, medan den varit konstant eller stigande i de flesta andra länder. De belgiska reallönerna stod helt stilla samma under period (se tabell A3 i appendix).

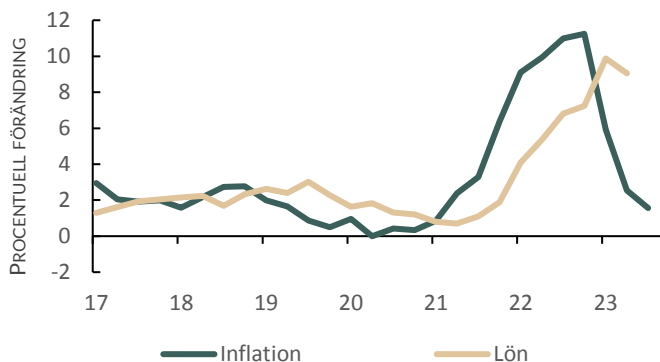
Liksom i Belgien räknas den lagstadgade minimilönen även i **Frankrike** upp baserat på inflationen.⁹ Det får dock inte samma genomslag på övriga löner så som det får i Belgien (se diagram A4 i appendix).

Diagram 13. Nederländerna

Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 14. Belgien

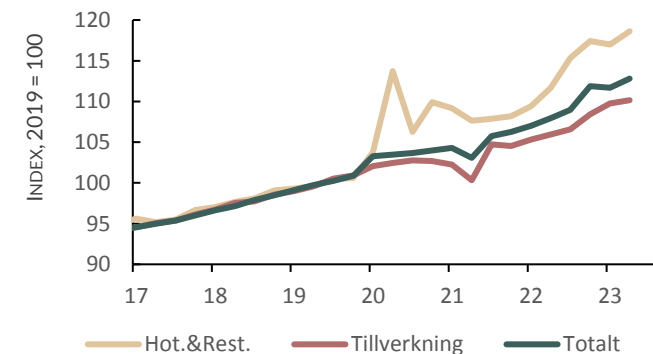
Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Högre lönetryck inom tjänster än inom industrin

En ytterligare faktor som förklarar att lönerna ökar snabbare i euroområdet än i Sverige är att lönerna inom den europeiska servicesektorn (restauranger, handel, transport osv) stigit påtagligt snabbare på senare år jämfört med i industrin (se diagram 15). I Sverige, med en stark samordning av lönebildningen på arbetsmarknaden, har däremot löneutvecklingen i de flesta branscher legat närmare den konkurrensutsatta industrin även de senaste åren (se diagram 16).

Den starka uppgången inom bland annat den europeiska besöksnäringen har understötts av en hög efterfrågan och brist på personal. En annan faktor är att minimilönerna nationellt har ökat mer än andra löner under 2022-2023 (se mer nedan). Detta påverkar exempelvis restaurangbranschen mer än industrin.

Diagram 15. Lön efter bransch t.o.m. andra kvartalet 2023, euroområdet

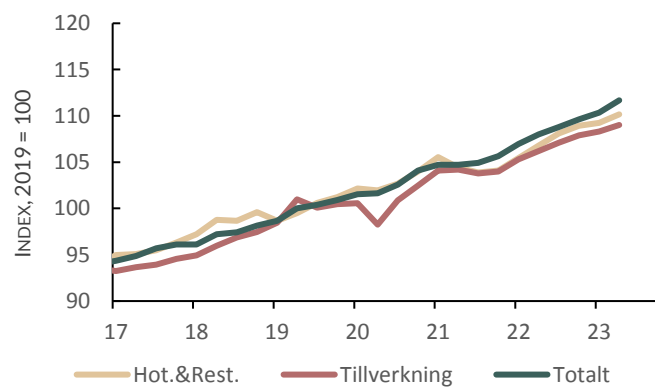
Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Lönerna inom tillverkningsindustrin har ökat långsammare än inom andra branscher av flera skäl. Till att börja med har efterfrågan på industrivaror varit stark sedan pandemin och framåt, men den har avtagit markant under 2023 (se avsnittet "Konjunktur"). En annan faktor är att industrin är mer präglad av kollektiva förhandlingar med sikte på långa avtal och ofta med hänsyn till samhällsekonomin. Dessutom är det särskilt viktigt för industrin i euroområdet att bevaka sina lönekostnader sinsemellan. Detta beror på att alla priser och kostnader räknas i euro, och det finns ingen möjlighet att kompensera för kostnadsökningar genom att ha en svagare valuta.

Minimilöner har höjts mer än inflationen

En ytterligare faktor som har drivit upp löneökningstakten i euroområdet jämfört med i Sverige är satsningarna på att höja de lagstadgade minimilönerna. OECD konstaterar i en

Diagram 16. Lön efter bransch t.o.m. andra kvartalet 2023, Sverige

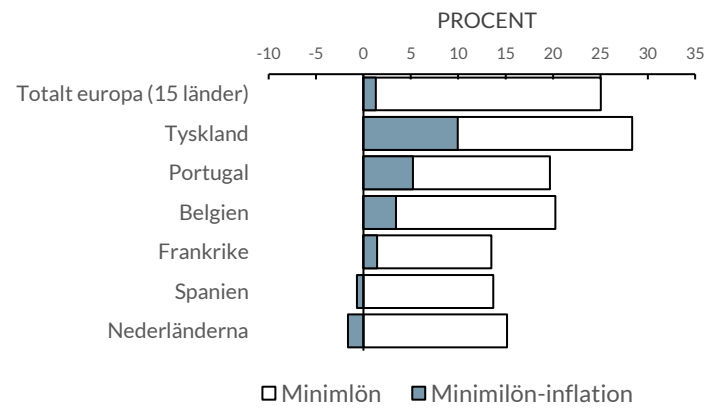
Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

analys att lagstadgade minimilöner höjts betydligt mer än andra löner från december 2019 till och med maj 2023.¹⁰ Höjningarna av de lagstadgade minimilönenivåerna har i genomsnitt varit så pass stora att de inneburit en förstärkning av köpkraften. Bland de europeiska OECD-länderna har den lagstadgade minimilönen stärkts reallt (justerat för inflationen) med i genomsnitt 1,3 procent under 2022 och första delen av 2023 (se diagram 17).

Tyska minimilönen har höjts med 25 procent

I Tyskland, där den lagstadgade minimilönen stärktes med sammanlagt 25 procent under 2022, har den stigit med hela 10 procent även justerat för de senaste årens inflation. Ett skäl som angavs inför den kraftiga höjningen, som beslutades om innan den stora inflationsuppgången, var att minimilönen hade stigit märkbart långsammare än andra löner sedan införandet 2015.

Diagram 17. Minimilönens förändring dec 2019-maj 2023

Källa: OECD och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Inom EU saknar i nuläget de nordiska länderna, Italien och Österrike lagstadgade minimilöner som påverkar hela arbetsmarknaden. Därmed är det inte lätt att jämföra utvecklingen i Sverige med andra länder. Det finns dock inga tecken på att de lägsta lönerna i de svenska kollektivavtalen sammantaget skulle ha stigit snabbare än konsumentpriserna de senaste åren. Detta är också en bidragande faktor till att den svenska löneökningstakten har varit något lägre än i euroområdet, även om det är svårt att ha en klar uppfattning om hur viktig denna faktor är.

Liten direkt påverkan på totala löneökningar

Hur mycket hela ekonomins löner påverkas av de stigande minimilönerna beror dels på hur många som direkt berörs av höjningarna, dels på hur många med högre löner som mer indirekt får större löneökningar till följd av snabba minimilönehöjningar.

Men generellt leder höjningarna till ett ganska litet direkt bidrag till genomsnittslönen i hela ekonomin. Anledningen till det är att även om den totala lönesumman för de anställda som får höjd lön ökar kraftigt, utgör denna lönesumma i utgångsläget i regel en liten andel av den totala lönesumman i ekonomin.

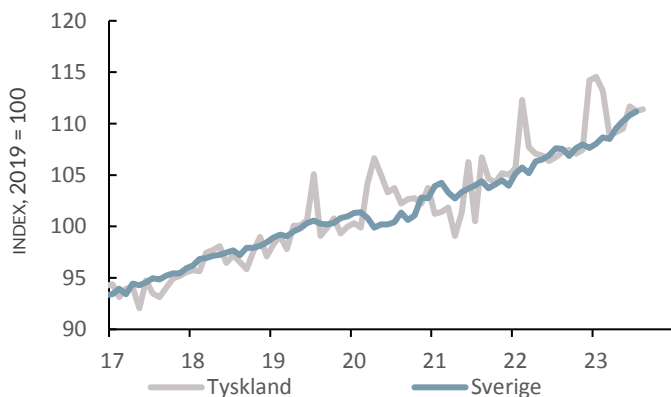
Konkurrenskraft

Svenska industrilöner fortsätter att gå i takt med de tyska, men en försvagad krona och snabbare produktivitetökning har bidragit till att det svenska arbetskostnadstrycket minskat i förhållande till omvärlden. Denna stärkning av den svenska konkurrenskraften sammanfaller med att de svenska exportvolymerna stigit mer än i våra konkurrentländer de senaste åren.

Löner i svensk och tysk industri följs åt

I föregående avsnitt analyserades löneutvecklingen i hela ekonomin, här skiftar fokus mer mot lönerna inom den konkurrensutsatta industrin. I Sverige är dock lönerna i allmänhet starkt sammankopplade med industrins förhandlingar.

Diagram 18. Timlön, tillverkningsindustrin

Källa: Destatis och Medlingsinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Dessa är i sin tur mycket (men inte enbart) påverkade av internationella industrilöner, i synnerhet de tyska.

I diagram 18 framgår att genomsnittslönen i svensk och tysk tillverkningsindustri i hög grad följs åt över tid. Så även de senaste månaderna, förutom då engångsbelopp ibland tillfälligt höjt lönenivån i Tyskland. I och med att höjningar i det senaste metallavtalet fick genomslag i juni började lönerna röra sig snabbare uppåt. Även i Sverige sker en uppgång i och med det nya industrimärket under samma period. Sammantaget gör det att industrilönerna ser ut att fortsätta stiga i liknande takt i Sverige och i Tyskland.

Metall- och elektronikavtalet i Tyskland

Det mest inflytelserika kollektivavtalet i Tyskland, mellan IG Metall och Gesamtmetall inom metall- och elektronikindustrin, löper i två år från 1 oktober 2022 till och med 30 september 2024. Den första lönehöjningen på 5,2 procent ägde dock rum först den 1 juni 2023. Den andra höjningen på 3,3 procent inträffar 1 maj 2024. I slutet av avtalsperioden ska lönerna därmed ha ökat med totalt 8,5 procent.

Att avtalsperioden inleddes med åtta månader utan lönehöjning bidrar till att minska avtalsvärdet för den tid som avtalet löper. Dock kompenseras delvis två stora engångsbelopp i februari 2023 samt februari 2024 för denna väntan.

Kopplingen mellan avtalade och faktiska löner är starkare i Sverige än i Tyskland, där klausuler kan öppna för att utgående löner stundtals ökar långsammare än de avtalade.

Kronan har stärkt konkurrenskraften

Löneökningar behöver i sig inte medföra dyrare arbetskostnader i förhållande till det som produceras, om stigande produktivitet kompenserar för arbetskostnadsökningen. Den svenska industriproduktiviteten har stigit dubbelt så snabbt jämfört med i euroområdet, både räknat från 2020, men även sedan 2022 (se tabell A5 i appendix). Det har bidragit till att enhetsarbetskostnaderna, det vill säga arbetskostnader justerat för produktiviteten, har ökat långsammare än i euroområdet och i USA de senaste åren (se tabell 2).¹¹ Detta gäller räknat i nationell valuta, det vill säga utan att ta hänsyn till växelkursen. Om vi räknar i gemensam valuta har kronförsvagningen medfört att de svenska enhetsarbetskostnaderna stigit märkbart långsammare än i omvärlden.

Tabell 2. Enhetsarbetskostnader i tillverkningsindustrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per

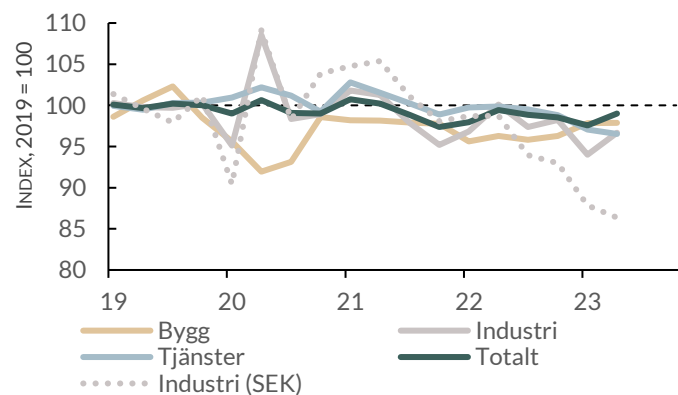
	2022-2023*	2020-2023*	2013-2019
Nationell valuta			
Sverige	1,6	0,1	1,5
Euroområdet	3,4	0,8	0,3
USA	7,0	3,7	1,0
Gemensam valuta (SEK)			
Sverige	1,6	0,1	1,5
Euroområdet	10,6	3,1	3,2
USA	22,4	8,6	6,5

Källor: Eurostat, BLS, ONS och Statistisk centralbyrå. Tabellförklaringar sist i rapporten.

Utan att ta hänsyn till växelkursen ökade däremot enhetsarbetskostnaderna snabbare i Sverige än i framförallt euroområdet under de åren som föregick pandemin (2013-2019). Omräknat i svenska kronor innebar dock även den perioden långsammare ökning av de svenska enhetsarbetskostnaderna (se tabell A8 i appendix).

När det gäller de svenska enhetsarbetskostnaderna i hela ekonomin, har de liksom lönerna utvecklats något långsammare än i euroområdet (se diagram 19 och tabell A9 i appendix). Förutom industrin gäller det även bygg- och tjänstesektorn, som är viktig för den inhemska inflationen. Skillnaderna mot euroområdets utveckling är inte så stora men indikerar sammantaget att i den mån det finns en lönedriven inflationsimpuls så är den hittills något lägre i Sverige. Att industrins kostnadstryck ökat avsevärt långsammare än

Diagram 19. Enhetsarbetskostnader i Sverige relativt euroområdet (RULC)

Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

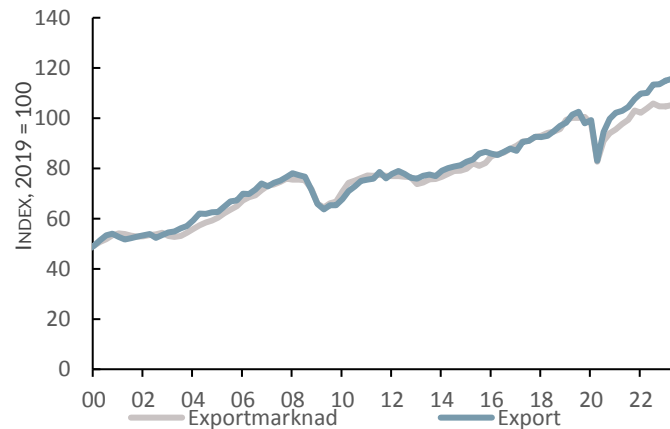
i omvärlden mätt i gemensam valuta framgår dock tydligt i diagram 19.

Innan alltför säkra slutsatser dras finns dock skäl att vänta in mer statistik om de svenska arbetskostnaderna, som enligt nationalräkenskaperna steg betydligt långsammare än i många andra länder under första halvåret (se tabell A4 i appendix). Bland annat kan retroaktiv lön påverka resten av årets löneutbetalningar (se mer i avsnittet "Löner").¹²

Stark svensk export

Kronans utveckling har länge gynnat svenska nettoexportörer, både på lång och kort sikt. Försvagningen har gjort det möjligt att erbjuda konkurrenskraftiga priser och samtidigt öka intäkterna i svenska kronor. Utöver valutaeffekterna har enhetsarbetskostnaderna ökat långsammare än i

Diagram 20. Svensk export och exportmarknad

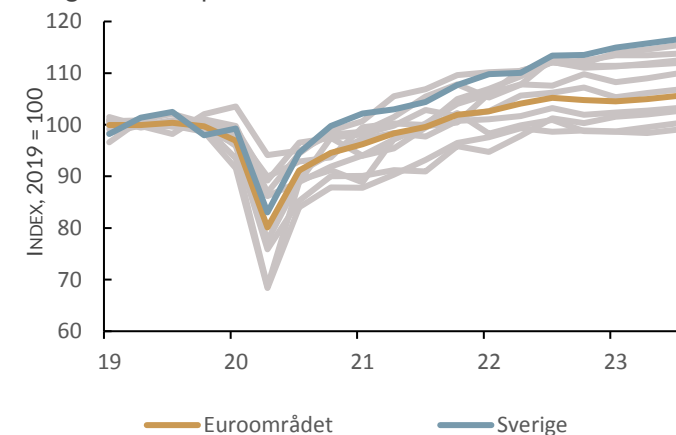

Källa: OECD. Diagramförklaringar sist i rapporten.

andra länder. Men om utlandets kostnader jämförs med de svenska blir skillnaden större om man räknar i gemensam valuta (se tabell 2 ovan).

Detta ligger troligen bakom en del av den starka exportutvecklingen på senare år. Den svenska exporten har länge följt tätt på exportmarknadens utveckling (se diagram 20). På senare tid har Sveriges export emellertid ökat betydligt mer än exportmarknaden generellt vilket visar sig i en högre volymtillväxt än i våra konkurrentländer (se diagram 20 och diagram 21).

Diagram 21. Export

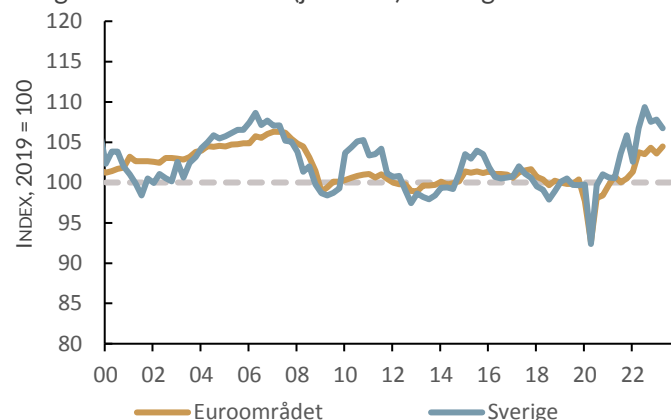
Källa: OECD. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Industrin driver upp vinstandelen

Vinstandelen i näringslivet¹³ har stigit märkbart i Sverige och även i Euroområdet har det skett en uppgång till nivåer som senast noterades innan finanskrisen 2008 (se diagram 22).¹⁴ Detta innebär förenklat att en lägre andel av näringslivets bidrag till BNP har gått till arbetskostnader de senaste åren.

När vi gör en separat analys av vinstandelarna för industrin jämfört med övriga näringslivet, framgår att industrin sticker ut både i Sverige och i euroområdet med kraftiga ökningar av vinstandelen (se diagram 23). Detta kan till stor del förklaras av den globala prisuppgången, som uppstod till följd av en oväntat hög efterfrågan på varor kombinerad med stora utbudsstörningar.

Diagram 22. Vinstandel (justerad) i näringslivet

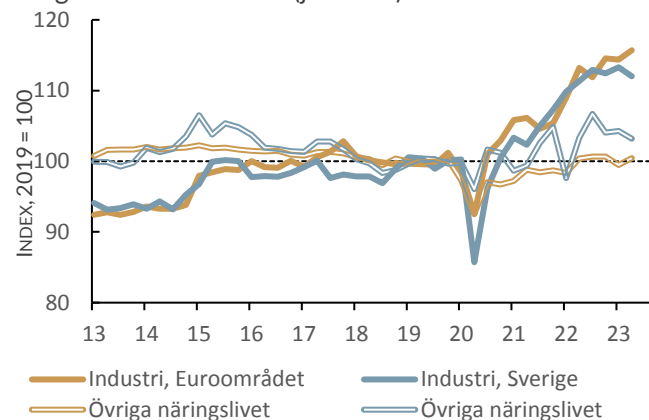
Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

I Sveriges fall har ytterligare en faktor spelat in: kronan har försvagats rejält de senaste åren. Det har gett möjlighet att ta ut högre priser för exportvaror än vad som annars hade varit möjligt, vilket ger ett större driftöverskott. Det är viktigt att notera att detta har inträffat samtidigt som tidigare fastställda (långa) löneavtal redan var i kraft (se "Fördjupning: Varför har reallönerna minskat så snabbt i Sverige?").

I diagram 21 kan vi även se att vinstandelen inom övriga näringslivet, dvs. alla branscher förutom industrin, har börjat återgå till nivåerna från år 2019 i euroområdet. I Sverige har det däremot skett en ökning under de senaste åren, även om den inte är särskilt brant och den har återgått till en nivå som senast nåddes omkring år 2015.

Att den totala vinstandelen i näringslivet (diagram 22) är högre än på många år förklaras alltså främst av uppgången

Diagram 23. Vinstandel (justerad) efter bransch

Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

inom industrin. Förändringar i intäkterna inom industrisektorn får en oproportionerligt stor inverkan på hela näringslivets vinstandel. Detta beror på att industrins andel av det totala förädlingsvärdet i ekonomin är mycket större än dess andel av den totala lönesumman (detta gäller Sverige i ännu högre grad än genomsnittet i Europa).

Mindre vinstmarginaler eller högre priser?

Industriproduktionen väntas vika ner samtidigt som lönerna har tagit mer fart. Det talar för att vinstandelen inom industrin kommer att sjunka tillbaka, det vill säga en större del av förädlingsvärdet fördelas till löner. Företagen kan försöka skydda sina vinstmarginaler genom att höja produktiviteten eller göra kostnadsbesparingar (som att minska personalstyrkan). Men en annan uppenbar strategi, som är mindre önskvärd i en ekonomi med redan hög inflation, är att kompensera sig med högre priser.

För en exportorienterad industrisektor är det dock svårt att höja priserna över världsmarknadspriset. Om vinstandelen faller finns emellertid en fallhöjd tillbaka mot den långsiktiga trenden. För tillfället minskar dessutom andra kostnader än lön, vilket gör att vinstmarginalerna lättare kan bibehållas utan ytterligare prishöjningar.

Det finns större inflationsrisker från andra sektorer. Om löneökningarna överstiger produktivitetstillväxten under en längre period finns inte samma starka utgångsläge att utgå från. Skulle marginalerna pressas blir det då jämförelsevis lättare att kompensera sig för ökade kostnader genom att höja priserna gentemot de inhemska konsumenterna.

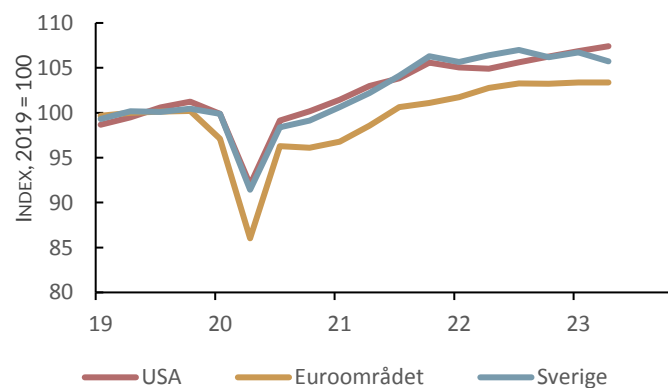
Konjunktur

Upprepade kostnadsökningar och räntehöjningar har saktat ner tillväxten. Särskilt en minskande varuefterfrågan har lett till en avmattning av den svenska ekonomin. Enligt prognoserna väntas inflationen sjunka, arbetslösheten stiga och tillväxten återhämta sig långsamt de kommande åren.

Sverige bromsar från starkt utgångsläge

Sverige hörde till ett av länderna med starkast BNP-utveckling fram till slutet av 2021, då tillväxten avtog. I euroområdet fortsatte återhämtningsfasen efter den djupa nedgången 2020 en tid efter inbromsningen i Sverige, men även där har tillväxten i princip avstannat (se diagram 24).

Diagram 24. BNP

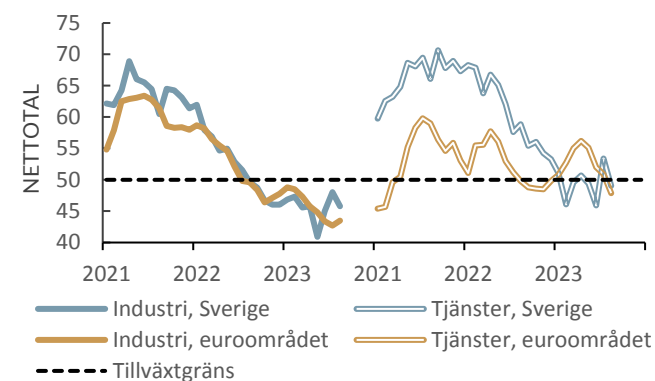
Källa: BLS, Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

I år föll svensk BNP det andra kvartalet jämfört med det första kvartalet. Enligt de prognoser som gjordes under hösten i år väntades ekonomin krympa under 2023 jämfört med 2022 (se nedan). Det finns dock antydningar på att den tidigare nedgången inte nödvändigtvis har fortsatt in i hösten. SCB:s månatliga indikator för BNP i både juli och augusti visade på stigande tillväxt igen. Indikatoren är dock något osäker och kan avvika från det kommande BNP-utfallet.

Industrins utsikter försämras

Den svagare tillväxten kan kopplas till avtagande konjunktur för både varor och tjänster. Efterfrågan på varor har fallit från tidigare höga nivåer och industrins inköpschefsindex indikerar fallande produktion framöver. Även tjänsektorns efterfrågan har gått ner markant, särskilt i Sverige, men de senaste uppgifterna tyder på ett mer balanserat konjunkturläge än för varuindustrin (se diagram 25).

Diagram 25. Inköpschefsindex

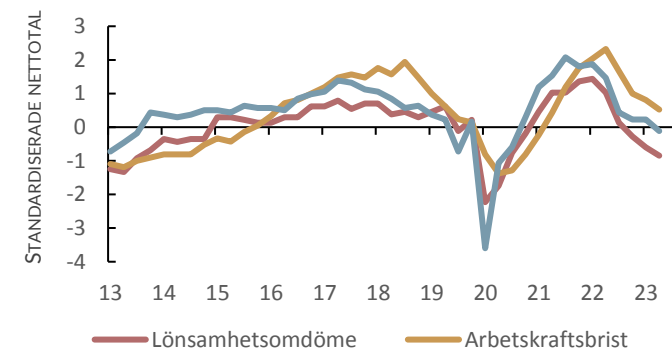
Källa: S&P Global och Swedbank. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Arbetskraftsbristen avtar

Den avstannade konjunkturen i Sverige har inte påverkat arbetsmarknaden påtagligt negativt, men märks på flera andra sätt. Bristen på arbetskraft är fortsatt något högre än det historiska snittet men har liksom anställningsplanerna vikt nedåt tydligt (se diagram 26).

I linje med att dessa indikatorer viker nedåt har även självrapporterade lönsamhetsomdömen sjunkit under det historiska snittet. Detta indikerar därmed ett svagare vinstläge än vad som indikeras av den beräknade vinstandelen i avsnittet "Konkurrenskraft". Lönsamhetsomdömen mäter om lönsamheten är god eller inte, oavsett storleken på över- eller underskotten. Vinstandelen å sin sida stiger mer ju högre det samlade överskottet är, utan att ta hänsyn till om det är koncentrerat till en viss bransch eller inte.

Diagram 26. Konjunkturindikatorer

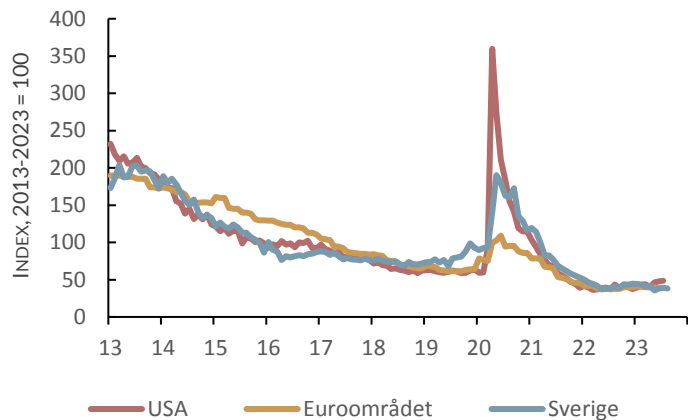
Källa: Konjunkturinstitutet och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Tecken på försvagad arbetsmarknad

I såväl USA, euroområdet som i Sverige indikerar förhållandet mellan lediga jobb och antalet arbets sökande ett fortsatt starkt förhandlingsläge för den aktiva arbetskraften (se diagram 27).

Detta tyder på god konjunktur, men om inte matchningen mellan lediga jobb och arbets sökande fungerar väl kan arbetslösheten ändå vara hög. I USA och euroområdet verkar dock matchningen fungera väl, eftersom den goda tillgängligheten på jobb har gjort att arbetslösheten sjunkit till historiskt låga nivåer (se diagram 28). I Sverige har de många lediga jobben däremot inte lett till historiskt låg arbetslöshet. Arbetslösheten har förvisso minskat sedan pandemin

Diagram 27. Arbetslösa per ledigt jobb

Källa: BLS, Eurostat, Arbetsförmedlingen och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

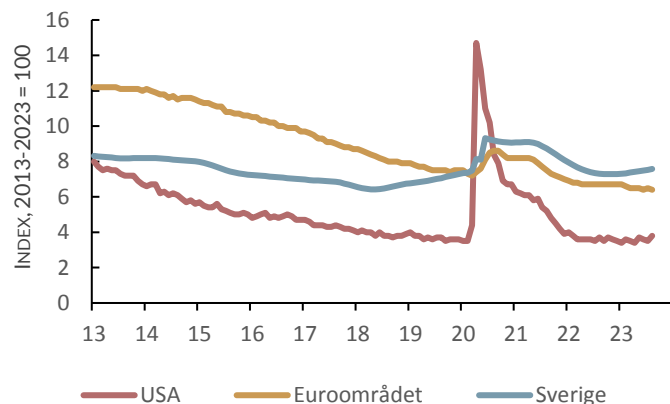
(trots den efterföljande kostnads- och ränteuppgången) men trenden är svagt uppåtgående och andelen arbetslösa var 7,6 procent i september enligt SCB.¹⁵

Den svenska sysselsättningstillväxten har däremot varit ihållande positiv även under 2023 och de sysselsattas andel av befolkningen har stigit till rekordnivåer. Sysselsättningen tycks dock ha planat ut det tredje kvartalet.

Tvekan att säga upp personal

En faktor som kan förklara att sysselsättningen varit hög när ekonomin samtidigt bromsat in är om företagen bibehåller samma arbetsstyrka trots sämre tider, ett fenomen som ibland kallas *labour hoarding*, eller "övervintring av arbetskraft".¹⁶ Syftet är bland annat att undvika framtida rekryteringsproblem.

Diagram 28. Arbetslöshet

Källa: BLS, Eurostat, SCB och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Under det senaste året har en ovanligt hög andel företag avstått från att säga upp personal, enligt vår sammanvägning av Konjunkturinstitutets branschvisa labour hoarding-indikator (se diagram 28).

Det senaste (övertydliga) exemplet på labour hoarding var under pandemins inledning 2020, när många företag inte kunde bedriva någon verksamhet alls men ändå behöll personalen.¹⁷

Företagens ökade benägenhet att behålla sin arbetskraft, även när det kan verka som om det inte behövs, är i linje med de ekonomiska förutsägelser som olika prognosinstitut har gjort på senare tid. Dessa prognoser tyder på att de svåra ekonomiska tiderna till vissa delar snart är över (se nedan).

Diagram 29. Labour hoarding i näringslivet

Källa: Konjunkturinstitutet och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Inflationen faller och ekonomin växer långsamt

Enligt ett genomsnitt av prognoser från olika aktörer (där Medlingsinstitut inte ingår) kommer **BNP** komma att minska i år, stiga långsamt nästa år, för att sedan återgå till mer normal tillväxt 2025. Som nämndes ovan finns tecken på minskande varuefterfrågan i världen och **exporten** väntas stiga långsammare än tidigare, särskilt i år och nästa år.

Även om arbetsmarknaden hållit emot väl hittills förväntas **arbetslösheten** öka och **sysselsättningen** försvagas. **Lönerna** väntas stiga som snabbast i år och sedan något långsammare kommande år. **Inflationen**, som här inkluderar energipriser men exkluderar boräntor, förväntas samtidigt dämpas rejält och ligga strax kring målet på två procent kommande år. Om dessa prognoser slår in stiger reallönerna (lön-inflation) de kommande två åren. **Räntorna** antas däremot sjunka, dock inte till 0 procent (se diagram 30-33 och tabell 3).

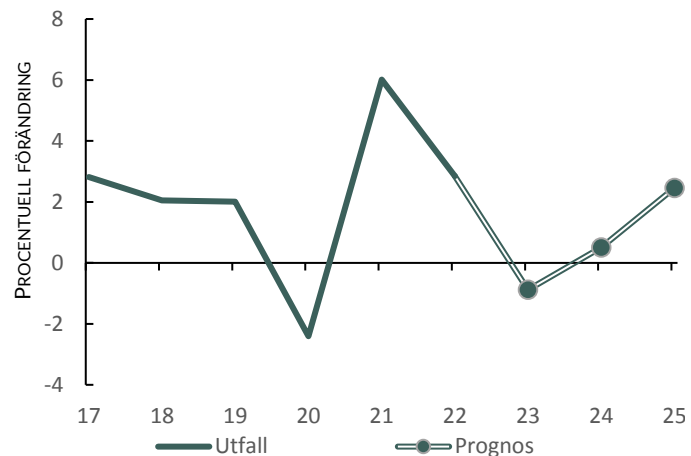
Tabell 3. Prognoser gjorda tredje kvartalet 2023

Procentuell förändring och procent

	Snitt 2013-2019	2022	2023	2024	2025
BNP	2,4	2,8	-0,9	0,5	2,5
Export	3,7	7,0	1,3	1,7	3,0
Arbetslöshet	7,3	7,5	7,5	8,2	8,2
Sysselsättning	1,4	2,7	1,6	-0,4	0,6
Timplön	2,5	2,7	3,9	3,8	3,6
KPIF	1,3	7,7	6,0	2,3	1,8
Styrränta	-0,2	2,0	4,0	3,6	2,7

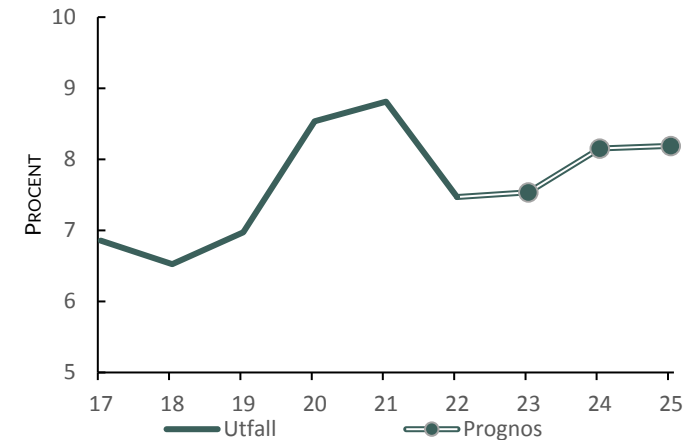
Källor: Svenska prognosinstitut (Medlingsinstitutet ingår inte).
Tabellförklaringar sist i rapporten.

Diagram 30. BNP

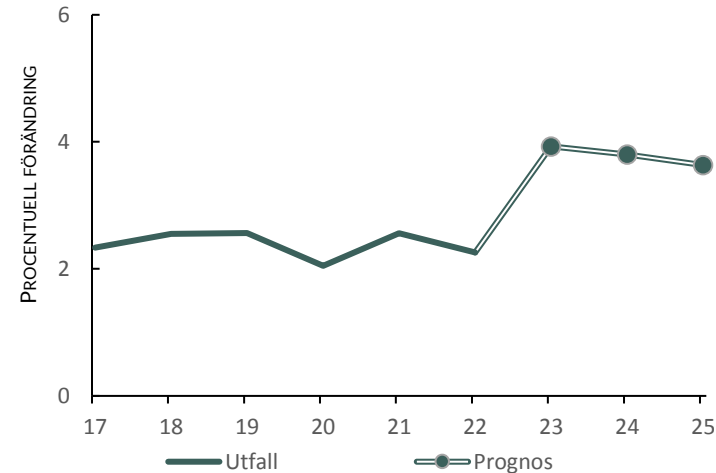
Källa: Genomsnitt av prognosinstitut aug-sep 2023. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 32. Arbetslöshet

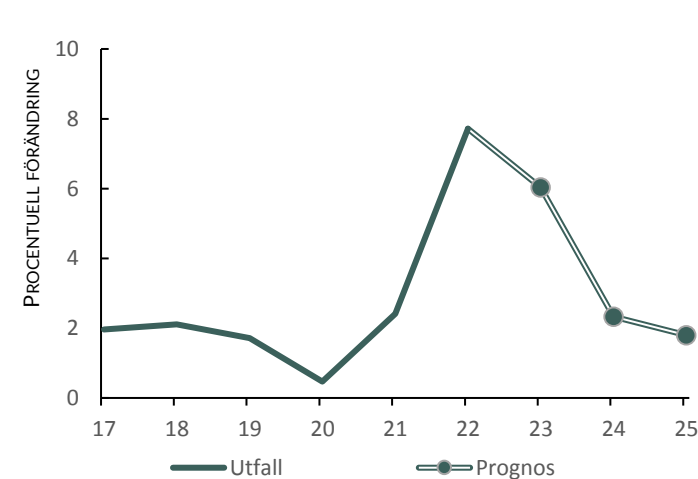
Källa: Genomsnitt av prognosinstitut aug-sep 2023. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 31. Timplön

Källa: Genomsnitt av prognosinstitut aug-sep 2023. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 33. Inflation (KPIF)

Källa: Genomsnitt av prognosinstitut aug-sep 2023. Diagramförklaringar sist i rapporten.

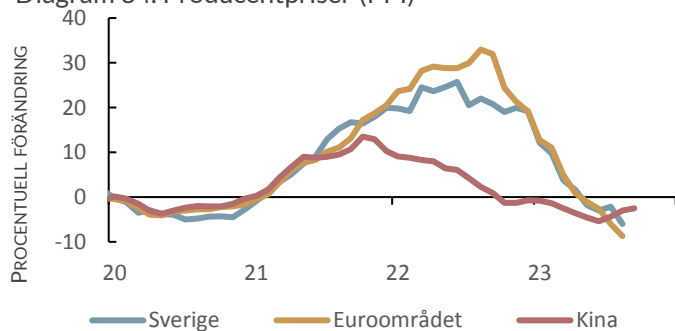
Priser och valuta

Den svenska inflationen (mätt med KPIF) var 4 procent i september. Det var något lägre än i exempelvis euroområdet, trots fortsatt försvagad kronkurs. Lägre energipriser håller nu nere pristrycket, medan andra priser gör att inflationen ligger kvar över målet.

Producentpriserna faller

Priserna som producenter betalar för olika insatsvaror påverkar priserna som konsumenterna betalar, men det tar tid innan förändringar i producentpriserna får genomslag. Därför finns det indikationer på långsammare uppgångar i konsumentpriserna framöver. Producentpriserna har inte bara dämpats, utan faller på bred front (se diagram 42). Detta beror delvis på att effekterna från pandemins ut-

Diagram 34. Producentpriser (PPI)

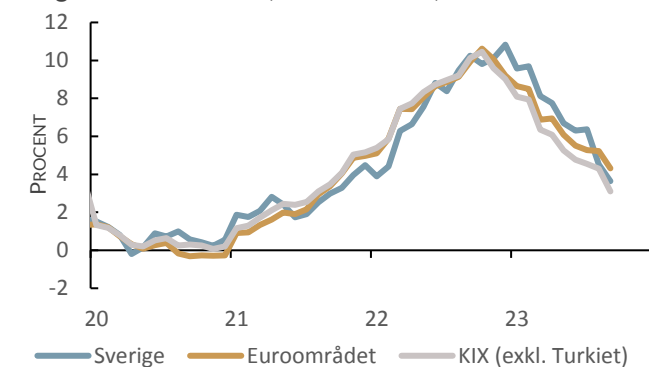
Källa :Nationella statistikbyråer via Macrobond. Diagramförklaringar sist i rapporten.

budsproblem har klingat av. Dessutom har de kraftiga prisuppgångarna på energi i Europa förra året inte upprepats, och i Kina har en svagare ekonomisk utveckling än väntat minskat pristrycket.

Höga tjänstepriser håller i sig

Notera dock att producentpriserna steg som mest med hela 20-30 procent i Europa under 2022. En viss minskning innebär alltså en fortsatt förhöjd prisnivå jämfört med tidigare. Konsumentpriserna ökar fortfarande snabbare än det önskade målet på två procent, men inflationen tycks ha kulminerat. I september var den internationellt jämförbara inflationen 4,3 procent i euroområdet och 3,7 procent i Sverige. I en sammanvägning av fler handelspartners än Euroområdet (men exklusive Turkiet) var inflationstakten 3,1 procent (se diagram 35).

Diagram 35. Inflation (harmoniserad)

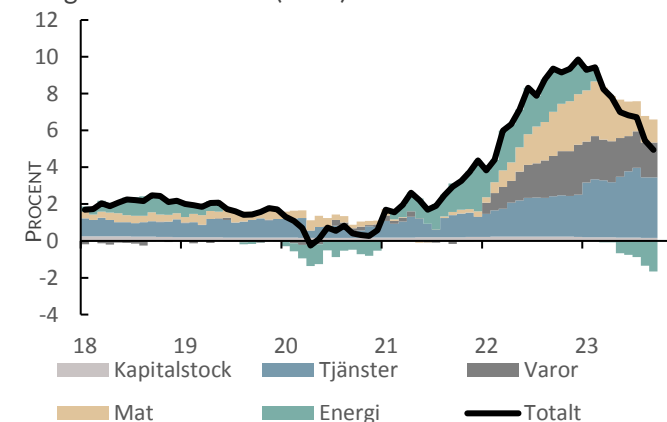
Källa :Macrobond, Riksbanken och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

I diagram 36 visas hur mycket olika delar av konsumentkorgen bidrar till den totala inflationstakten i Sverige, som enligt uppgick till 4 procent i september enligt KPIF. Jämfört med perioden innan den stora inflationsuppgången har bidraget ökat från såväl mat som övriga varor. Varu- och matpriserna ökar dock inte lika snabbt längre och det som bidrar mest sedan en tid är istället tjänstepriserna. I inledningen av inflationsuppgången var det stigande energipriser som drev upp inflationen. Men på senare tid, med framförallt lägre elpriser än förra året, bidrar nu energiprisutvecklingen istället till att dämpa den totala inflationen (se diagram 36).

Parterna tror på inflationsmålet

Det är svårt att exakt fastställa hur mycket av den nuvarande inflationen som beror på nyligen inträffade globala chocker och offentliga stimulansåtgärder jämfört med ett

Diagram 36. Inflation (KPIF)

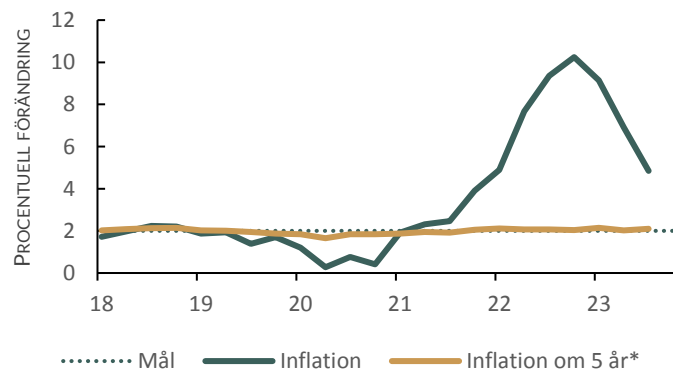
Källa :SCB och Riksbanken. Diagramförklaringar sist i rapporten.

mer grundläggande pristryck. Det är vidare okänt om parternas inflationsförväntningar har baserats på att chocker nas effekter ses som tillfälliga, eller på att samspelet mellan löner, räntor och konjunktur kommer att normalisera läget. Förtroendet för det långsiktiga inflationsmålet på 2 procent ser i alla händelser ut att vara mycket robust (se diagram 37).

Kronan har försvagats kraftigt

Kronans värde påverkar inflationen via importerade konsumtionsvaror, samtidigt som det även påverkar industrins lönsamhet och konkurrensförmåga (se avsnittet "Konkurrenskraft"). Valutakurser går upp och ner men det går att skönja ett trendbrott efter 2013. Fram till dess rörde sig växelkursen omkring genomsnittet 9 kronor för en euro och nära 8 kronor för en dollar. Sedan 2013 har dock euron och dollarn vardera blivit nästan tre kronor

Diagram 37. Inflationsutfall och parternas långsiktiga inflationsförväntningar (genomsnitt)

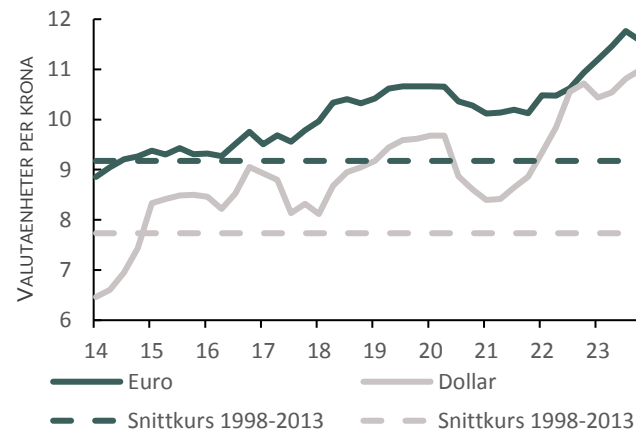
Källa :Kantar SIFO, Konjunkturinstitutet och SCB. Diagramförklaringar sist i rapporten.

dyrare. Sedan 2021 har det varit en ihållande försvagning (se diagram 28).

Inte mycket talar för att detta enbart är en effekt av att euron och dollarn stärkt sina positioner i världen. Kronan har nämligen försvagats mot de flesta jämförbara valutorna, med undantag för den norska kronan (se diagram 39).¹⁸

Under 2023 har kronan sammantaget inte rört sig så mycket räknat från årsskiftet. Dollarn gick från 10,50 kr den 1 januari till 10,90 kr den 12 oktober, en kronförsvagning på 4 procent. Euron ökade från 11,20 kr till 11,60 kr, en försvagning på 2 procent. Fram till september hade kronan försvagats mer, men den stärktes i samband med att Riksbanken ökade sin valutareserv, vilket är en signal om att man tror på starkare krona framöver.

Diagram 38. Kronans växelkurs

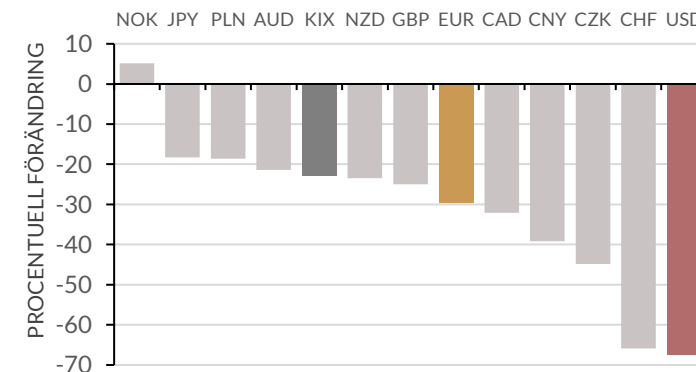

Källa :Macrobond och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Vad leder kronförsvagningen till?

Kronförsvagningen får blandade effekter. Exportindustrin kan dra nytta av konkurrenskraftiga priser och ökade intäkter, vilket kan göra det möjligt att bära högre lönekostnader. Eftersom industrin är löneledande kan det i så fall även ge en skjuts åt lönerna i övriga delar av ekonomin. Samtidigt innebär en svag krona för många företag ökade importkostnader utan att det kompenseras av starkare exportintäkter. Det minskar vinstmarginalerna om inte priserna höjs mot kunderna och löntagarna. Vad som blir nettoeffekten på löntagarnas köpkraft av både högre löner och högre priser till följd av svagare krona är inte självklart. Reallöner brukar snarare följa arbetsproduktiviteten än växelkursen.

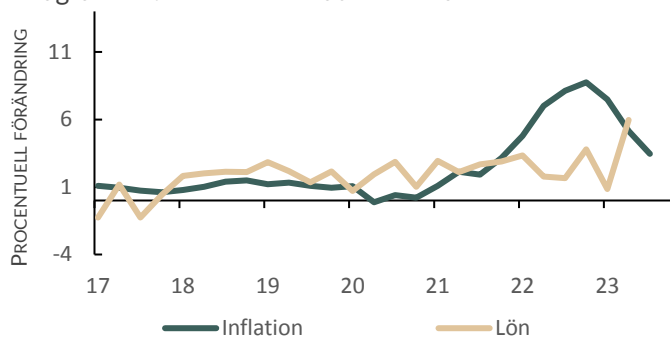
Diagram 39. Kronkurs okt 2023 jmf m snittkurs 1998-2013

Källa :Macrobond. Diagramförklaringar sist i rapporten.

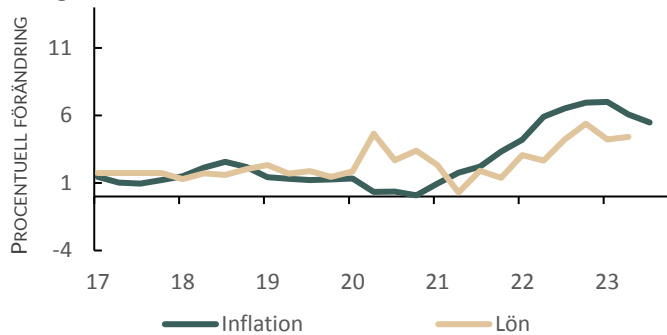
Appendix: Diagram och tabeller

Diagram A1. Löner och inflation i Finland

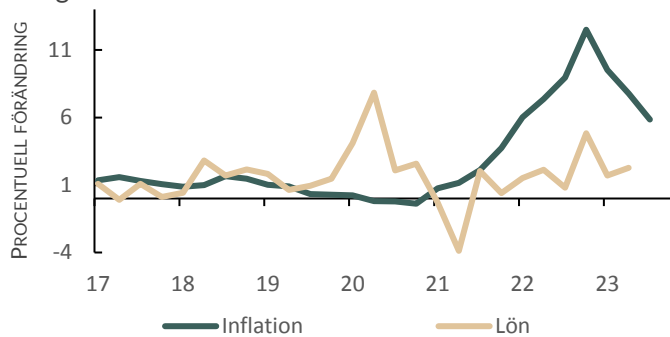
Källa :Lön enligt Labour Cost Index. Inflation enligt HICP (harmoniserat konsumentprisindex).

Diagram A3. Löner och inflation i Frankrike

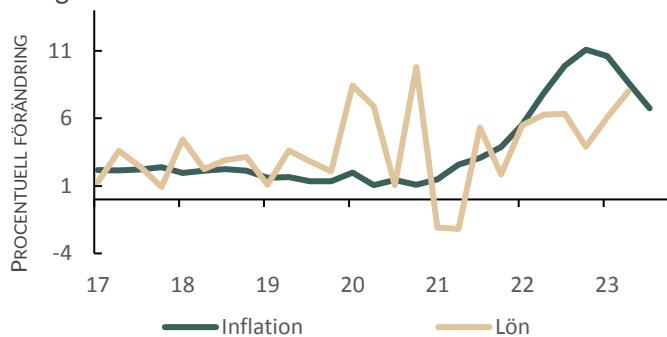
Källa :Lön enligt Labour Cost Index. Inflation enligt HICP (harmoniserat konsumentprisindex).

Diagram A2. Löner och inflation i Italien

Källa :Lön enligt Labour Cost Index. Inflation enligt HICP (harmoniserat konsumentprisindex).

Diagram A4. Löner och inflation i Österrike

Källa :Lön enligt Labour Cost Index. Inflation enligt HICP (harmoniserat konsumentprisindex).

Tabell A1. Löner i hela ekonomin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2023 kv2	2022-2023*	2020-2023*	2013-2019	2000-2023*
Sverige	3,4****	3,2	2,8	2,4	2,6
Euroområdet	4,5	4,1	3,1	1,8	2,2
USA	4,6	4,9	4,0	2,3	2,7
Storbritannien	7,5	6,0	4,5	2,2	3,2
Norge	4,8	3,9	3,3	2,8	3,9
Belgien	9,0	7,1	3,8	1,4	2,5
Danmark	2,6	2,5	2,4	1,6	2,4
Finland	6,0	2,9	2,5	1,3	2,9
Frankrike	4,4	4,0	3,0	1,6	2,1
Italien	2,3	2,2	2,0	0,8	2,2
Nederländerna	6,6	4,6	3,9	1,4	2,6
Portugal	3,3	3,5	4,7	1,4	1,9
Spanien	4,8	3,6	2,7	1,1	2,5
Tyskland	3,9	4,0	2,9	2,5	2,3
Österrike	8,0	6,0	4,7	2,6	3,2

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2023. **) Preliminärt, kommer att uppdateras med retroaktiv lön. Bygger på Labour Cost index (EU-länder), Employment Cost index (USA), lönekostnadsindex i Norge och Lön per vecka i Storbritannien.

Källor: Eurostat, BLS och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A2: Inflation (harmoniserad), årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2023 kv2	2022-2023*	2020-2023*	2013-2019	2000-2023*
Sverige	6,9	8,0	4,4	1,2	2,0
Euroområdet	6,2	7,9	4,2	1,0	2,1
USA	4,0	7,0	4,7	1,6	2,5
Storbritannien	8,4	9,1	4,9	1,7	2,5
Norge	7,0	6,5	4,2	2,4	2,4
Belgien	2,6	8,3	4,6	1,4	2,4
Danmark	3,6	7,6	3,9	0,5	1,9
Finland	5,1	6,9	3,6	1,0	2,0
Frankrike	6,1	6,1	3,4	0,9	1,8
Italien	7,8	8,7	4,2	0,7	2,2
Nederländerna	6,3	10,0	5,4	1,3	2,4
Portugal	5,7	7,7	3,5	0,6	2,2
Spanien	2,8	6,8	3,7	0,7	2,3
Tyskland	6,9	8,4	4,6	1,2	2,0
Österrike	8,6	8,9	5,0	1,6	2,4

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2023.. Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP) i EU-länderna, KPI i USA, Storbritannien och Norge.

Källor: Eurostat, BLS och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A3: Reallön (lön-inflation), årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod.

	2023 kv2	2022-2023*	2020-2023*	2013-2019	2000-2023*
Sverige	-3,3	-4,4	-1,4	1,3	0,6
Euroområdet	-1,6	-3,6	-1,0	0,9	0,1
USA	0,6	-1,9	-0,6	0,8	0,2
Storbritannien	-0,9	-3,2	-0,4	0,6	0,7
Norge	-2,0	-2,5	-0,9	0,4	1,5
Belgien	6,3	-1,0	-0,7	0,0	0,2
Danmark	-1,0	-4,7	-1,3	1,1	0,6
Finland	0,8	-3,7	-1,1	0,3	1,0
Frankrike	-1,6	-2,0	-0,3	0,7	0,4
Italien	-5,1	-5,9	-2,0	0,1	0,1
Nederländerna	0,3	-4,8	-1,2	0,2	0,2
Portugal	-2,2	-3,9	1,3	0,7	-0,2
Spanien	1,9	-3,0	-0,8	0,4	0,2
Tyskland	-2,8	-4,0	-1,6	1,3	0,3
Österrike	-0,6	-2,6	-0,2	1,0	0,5

Årsförändring av kvoten (löneindex/prisindex). Detta kan skilja sig från skillnad i förändring mellan respektive index. *) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2023. I beräkningen bygger löneutvecklingen Labour Cost index (EU-länder), Employment Cost index (USA), lönekostnadsindex i Norge och Lön per vecka i Storbritannien. Inflationen bygger på Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP) i EU-länderna, KPI i USA, Storbritannien och Norge. Källor: Eurostat, BLS och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A4. Arbetskostnader i tillverkningsindustrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2023 kv2	2022-2023*	2020-2023*	2013-2019	2000-2023*
Sverige	2,1	2,5	3,3	2,8	3,4
Euroområdet	4,7	4,0	2,8	1,9	2,7
USA	3,7	7,4	4,5	3,1	1,9
Storbritannien	8,2	5,7	3,5	2,1	3,0
Norge	4,3	4,7	3,4	2,8	4,1
Belgien	7,5	5,7	3,9	1,7	2,7
Danmark	3,9	4,0	2,8	2,5	3,3
Finland	0,9	2,7	2,9	1,1	2,5
Frankrike	4,3	3,5	2,1	1,2	2,4
Italien	2,9	2,5	2,4	1,5	2,5
Nederländerna	6,0	5,2	4,4	2,0	3,0
Portugal	4,2	5,7	5,8	2,2	3,2
Spanien	6,1	3,6	4,0	0,6	2,8
Tyskland	4,4	4,5	2,7	2,5	2,4
Österrike	7,3	5,9	3,8	2,8	3,1

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2023. Kalenderkorrigerade värden.

Källor: Eurostat och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A5. Produktivitet i tillverkningsindustrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2023 kv2	2022-2023*	2020-2023*	2013-2019	2000-2023*
Sverige	0,4	1,2	4,4	1,5	3,3
Euroområdet	-0,9	0,6	2,2	1,8	2,4
USA	-1,3	0,4	0,8	2,1	1,0
Storbritannien	...	-5,5	3,9	1,6	3,8
Norge	-0,9	-1,5	-0,8	1,2	1,7
Belgien	-0,9	1,5	1,3	2,2	2,2
Danmark	10,5	12,3	10,7	3,6	4,7
Finland	-7,0	-4,4	-1,8	3,0	2,5
Frankrike	0,3	-1,2	-1,8	1,6	1,9
Italien	-3,6	-2,2	-0,2	1,4	1,1
Nederländerna	-2,3	1,0	3,5	1,5	2,7
Portugal	-6,7	-1,2	0,9	1,1	2,1
Spanien	2,4	2,5	1,8	1,0	1,9
Tyskland	0,2	0,5	2,0	1,4	2,3
Österrike	-3,5	1,3	2,3	1,8	2,7

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2023. För Storbritannien t.o.m. kvartal 4

2022. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A6. Enhetsarbetskostnader i tillverkningsindustrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2023 kv2	2022-2023*	2020-2023*	2013-2019	2000-2023*
Sverige	2,0	1,6	0,1	1,5	0,8
Euroområdet	5,7	3,4	0,8	0,3	0,4
USA	5,3	7,0	3,7	1,0	1,2
Storbritannien	...	13,3	-0,1	0,5	-0,7
Norge	5,3	6,7	4,3	1,7	2,4
Belgien	8,5	4,2	2,6	-0,4	0,6
Danmark	-5,8	-7,3	-6,9	-0,9	-1,0
Finland	8,5	7,9	4,9	-1,3	0,6
Frankrike	3,9	4,6	4,0	-0,4	0,4
Italien	6,9	4,7	3,1	0,6	1,8
Nederländerna	9,7	4,3	1,3	0,4	0,5
Portugal	12,8	7,6	5,3	1,3	1,4
Spanien	3,0	1,3	2,8	-0,2	1,1
Tyskland	4,4	4,1	1,1	1,4	0,5
Österrike	11,3	4,7	1,8	1,1	0,6

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2023. För Storbritannien t.o.m. kvartal 4

2022. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A7. Förädlingsvärdespris i tillverkningsindustrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2023 kv2	2022-2023*	2020-2023*	2013-2019	2000-2023*
Sverige	10,3	8,2	3,7	2,4	1,0
Euroområdet	6,6	6,8	3,1	1,1	1,1
USA	-2,9	8,2	6,1	-0,3	2,2
Storbritannien	...	...	...	...	...
Norge	16,3	13,1	7,5	1,7	2,9
Belgien	-0,5	6,9	4,4	1,2	1,3
Danmark	-0,7	-8,1	-4,7	1,5	0,3
Finland	9,4	14,7	8,4	0,9	0,8
Frankrike	7,2	10,7	4,3	0,5	0,5
Italien	7,7	4,8	3,8	1,2	1,5
Nederländerna	8,8	9,0	4,5	1,2	1,1
Portugal	12,9	10,7	6,3	1,5	1,7
Spanien	6,1	7,0	4,7	0,6	2,0
Tyskland	7,7	6,3	2,6	1,1	0,9
Österrike	8,1	1,9	0,7	0,8	0,6

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2023. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och egna beräkningar

Tabell A8. Enhetskostnader (SEK) i tillverkningsindustrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2023 kv2	2022-2023*	2020-2023*	2013-2019	2000-2023*
Sverige	2,0	1,6	0,1	1,5	0,8
Euroområdet	16,7	10,6	3,1	3,2	1,9
USA	11,5	22,4	8,6	6,5	4,0
Storbritannien	...	17,1	1,0	2,6	-0,8
Norge	3,1	7,9	3,1	0,8	2,5
Belgien	19,7	11,5	4,8	2,5	1,9
Danmark	4,0	-0,8	-4,9	2,0	0,4
Finland	19,8	15,5	7,2	1,6	2,0
Frankrike	14,7	11,8	6,2	2,5	1,7
Italien	18,0	12,0	5,5	3,5	3,2
Nederländerna	21,1	11,6	3,7	3,3	1,9
Portugal	24,5	15,2	7,7	4,2	2,8
Spanien	13,7	8,4	5,1	2,7	2,4
Tyskland	15,2	11,3	3,5	4,3	2,0
Österrike	22,9	12,1	4,2	4,0	2,0

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2023. För Storbritannien t.o.m. kvartal 4 2022. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och egna beräkningar

Tabell A9. Enhetskostnader i hela ekonomin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2023 kv2	2022-2023*	2020-2023*	2013-2019	2000-2023*
Sverige	5,9	3,7	2,7	1,9	2,3
Euroområdet	6,4	4,2	3,2	1,3	1,8
USA	2,5	4,4	3,7	1,9	2,3
Storbritannien	4,5	3,8	5,1	1,6	2,6
Norge	3,8	4,5	3,1	2,5	3,7
Belgien	6,7	6,8	3,7	0,8	1,9
Danmark	3,8	3,4	2,4	0,9	1,9
Finland	5,9	4,8	3,2	0,6	1,9
Frankrike	4,5	4,6	3,6	0,5	1,7
Italien	3,8	3,3	2,3	1,1	2,1
Nederländerna	7,8	4,0	3,4	0,8	1,8
Portugal	7,8	3,8	4,6	2,0	2,2
Spanien	6,0	2,5	3,8	0,8	2,0
Tyskland	7,4	4,7	3,4	2,5	1,6
Österrike	9,8	4,5	4,3	2,2	2,0

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2023. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och egna beräkningar

Noter

¹ Se www.mi.se/lonestatistik/konjunkturlonestatistik.

² Den internationellt jämförbara lönestatistiken (Labour Cost Index) tas fram kvartalsvis och skiljer sig något från den officiella månadsstatistiken (Konjunkturlonestatistiken).

³ Skillnader i reallönetillväxt under enskilda kvartal ska inte överdrivas. Små tillfälligheter som påverkar både löne- och prisstatistiken var för sig kan tillsammans märkbart påverka beräkningen av reallönerna. Exempelvis: om tillfälligheter gör att lönerna ökar 0,2 procentenheter långsammare och inflationen ökar 0,2 snabbare stiger reallönen 0,4 procentenheter långsammare.

⁴ Om t.ex. avsättningar till tjänstepension ingår i avtalsvärdet stiger både avtalade och utgående löner något långsammare än om det inte hade varit fallet. Ett enskilt år spelar detta liten roll, omkring 0,1 procentenheter för hela ekonomin sedan detta blev en vanlig konstruktion i avtalen. Det kan dock vara värt att beakta i analyser över lång tid, eller i en analys av enbart industrilönerna. Notera dock att liknande konstruktioner även sker i andra länder.

⁵ Se t.ex. "Bargaining Structure, Corporatism and Macroeconomic Performance", Calmfors & Driffill, Economic Policy, 1998.

⁶ I Storbritannien, som har en liknande lönebildningsmodell, är det svårare att slå fast ett tydligt mönster eftersom löneökningarna redan var på en hög nivå när inflationen steg snabbt under 2021, till stor del beroende på statistiska effekter av korttidsarbete under pandemin. Löneökningstakten har dock succesivt stigit allt mer i samband med inflationsuppgången (se diagram 2).

⁷ Se Eurofound (2023), *Tackling rising inflation in sectoral collective wage bargaining*, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg.

⁸ Se även "Hur påverkar engångsbelopp den tyska lönebildningen?", nyhet 18 aug 2022, på www.mi.se, Medlingsinstitutet, 2022.

⁹ När inflationen överstiger 2 procent träder särskilda regler in och minimilönen höjs då i takt med inflationen.

¹⁰ *Employment Outlook september 2023*, OECD, 2023.

¹¹ Analysen om månadsvisa industrilöner gäller nationell månadsstatistik över löner i Tyskland respektive Sverige. Den huvudsakliga källan för makroekonomisk analys över kostnadsmässig konkurrenskraft mellan länder utgörs av nationalräkenskaperna, där såväl arbetskostnader och produktivitet ingår. Många tillfälligheter påverkar dock den mest kortsiktiga utvecklingen och enskilda kvartal är i det närmaste meningslösa att följa och försöka jämföra mellan länder. Under 2023 påverkas exempelvis analysen av de svenska arbetskostnaderna dels av minskad sjukfrånvaro, dels av att den hög inflationen höjer inkomstbasbelopp snabbare än lönen (vilket minskar premier till ITP). Båda dessa fenomen pressar tillfälligt ner arbetskostnaderna, vilket kan ge en skev bild av hur mycket företagets intäkter mer långsiktigt förändras i förhållande till löner och totala arbetskostnader.

¹² Dessutom påverkar bland annat minskad sjukfrånvaro och lägre ITP-premier till lägre arbetskostnader per timme enligt national-

räkenskaperna. Enligt Svenskt Näringslivs prognos kommer ändrade basbelopp medföra ett negativt bidrag för tjänstemännens arbetskostnader med knappt 10 procent 2023 jämfört med 2022.

¹³ Med vinstandel avses här *bruttovinstandelen*, det vill säga verksamhetens bruttoöverskott i förhållande till förädlingsvärdet. *Förädlingsvärdet* motsvarar skillnaden mellan produktpriset och insatsvarupriset, medan *bruttoöverskottet* avser förädlingsvärdet minus arbetskostnadssumman. Notera att delar av bruttovinsten går till skatter och till att täcka kapitalförslitning.

¹⁴ I analysen är det den relativa *utvecklingen* av vinstandelen i olika länder som är av intresse. Vinstandelens *nivå* i olika länder är beroende av de näringslivsstrukturer som i regel skiljer sig åt mellan olika länder. Det är därför inte särskilt meningsfullt att jämföra den nivåmässiga vinstandelen i sig.

¹⁵ Säsongsrensats och utjämnat värde.

¹⁶ Se s.27 i *Konjunkturläget september 2023*, Konjunkturinstitutet, 2023.

¹⁷ Till stor del (men inte helt) kunde dock företagen kompensera sig i form av bidrag för korttidsarbete, vilket underlättade avsevärt för att kunna behålla personalstyrkan intakt.

¹⁸ Exakt vad som förklarar växelkursrörelser är omtvistat. Lejonparten av valutaflödena går via finansiella aktörer snarare än via exempelvis utrikeshandeln. För Norges del sammanfaller försvagningen av valutan med att priset på råolja nära nog halverades i slutet av 2014.

Tabell- och diagramförklaringar

Tabell 1: Lön enligt WAG i Labour Cost Index för europeiska länderna, Employment Cost Index för USA, lön per vecka enligt ONS i Storbritannien samt lönekostnadsindex i Norge. Inflationskomponenten avser harmoniserat konsumentprisindex för Europa.

Tabell 2: *) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2023. Kalenderkorrigerade värden. Källa: Eurostat och egna beräkningar.

Tabell 3: Genomsnitt för prognoser gjorda 2023, kvartal 3, av följande prognosinstitut (-sista prognosår): Regeringen(-2025), Swedbank(-2025), SEB(-2025), Danske Bank(-2024), Ekonomistyrningsverket(-2025), Handelsns Utredningsinstitut(-2024), Konjunkturinstitutet(-2025), Nordea(-2025), Riksbanken(-2025), Handelsbanken(-2025), Svenskt Näringsliv(-2024). Från Konjunkturinstitutets sammanställning på www.konj.se.

Diagram: Reallöner (under Sammanfattning): Se förklaring till diagram 4 nedan.

Diagram 1: Löner enligt konjunkturlönestatistiken. Preliminära löneutfall respektive modellskattningar för perioden augusti 2022 – juli 2023. Avtalade löneökningar bygger på en sammanvägning av ca 70 kollektivavtal och avser centralt avtalade ökning av lönen, exklusive övriga kostnader/förmåner som kan ingå i avtalsvärdet. Tillkommande avtal baseras på ett beräkning där industrimärket tillämpas för ännu ej förhandlade avtal. Den slutliga totala nivån för kommande månader kan därmed komma att ändras något. Se mer på www.mi.se/lonestatistik/konjunkturlonestatistik/.

Diagram 2: Löner enligt LCI i Europa, ECI i USA och genomsnittlig löner per vecka i Storbritannien.

Diagram 3: Innehåller följande länder, med sista värdet nom parantes: Belgien(117,4), Danmark(109,6), Finland(112), Frankrike(112,1), Italien(107,9), Nederländerna(116,9), Norge(113,4), Spanien(111,9), Tyskland(112,3), Österrike(120,7), Euroområdet(112,8), USA(116,4) och Sverige(111,7).

Diagram 4: Lön enligt WAG i Labour Cost Index för europeiska länderna och Employment Cost Index för USA. Inflationskomponenten avser harmoniserat konsumentprisindex för Europa. Innehåller följande länder, med sista värdet nom parantes: Belgien(101,4), Danmark(96), Finland(97,4), Frankrike(97,6), Italien(91,6), Nederländerna(96,5), Norge(95,9), Spanien(97,4), Tyskland(94,1), USA(97,9), Österrike(99,3), Euroområdet(95,9), Sverige(94,6).

Diagram 5: ECB:s indikator över avtalade löner baseras på nationella icke-harmoniserade data och innefattar överenskomna löneökningar mellan arbetstagare och arbetsgivare. Sociala avgifter ingår således inte. Den påverkas inte heller av förändringar i arbetstiden. Eftersom underlaget inte är helt harmoniserat kan dock behandlingen av bonusar och andra rörliga ersättningar variera mellan länderna. Täckningen kan också variera med avseende på vilka sektorer i ekonomin som ingår. Inneeds löneindikator, som är förskjuten 6 månader framåt, väger samman löner i jobbbannonser i Frankrike, Irland, Italien, Nederländerna, Spanien och Tyskland.

Diagram 6: Baseras på definitiva löneutfall till och med juli 2022 och preliminära löneutfall respektive modellskattningar för perioden augusti 2022 - juli 2023. Säsongsrensade värden.

Diagram 7: I beräkningen av reallönen ingår lön i hela ekonomin enligt konjunkturlönestatistiken och konsumentprisindex med fast ränta (KPIF).

Diagram 8: Lön enligt Employment Cost Index (ECI) och inflation enligt amerikanska KPI. AT = Österrike, BE = Belgien, DK = Danmark, FI = Finland, FR = Frankrike, DE = Tyskland, GR = Grekland, IT = Italien, NL = Nederländerna, NO = Norge, PT = Portugal, ES = Spanien, SE = Sverige. Indikatorn är sammansatt utifrån för det första OECD:s variabel för hur koordinerad lönebildningen är. Den kodas som 1=utan samordning (lönebildning helt på företagsnivå), till 5 = Bindande normering för löneökningar utifrån centraliserade förhandlingar. Koderna 2-3 är mellanting av dessa

båda extremer. Se databasen OECD/AIAS ICTWSS. För det är andra läggs en komponent för normal avtalslängd till. Den är kodad (1,2 resp. 3) om avtal normalt är ett, två respektive 3 år långa. För länder som saknar inslag av kollektivavtal och inte ingår listan antas värdet 0. Se lista med länder i tabell 1.4 i *OECD Employment Outlook 2023*.

Diagram 9-14: Lön enligt Labour Cost Index. Inflation enligt HICP (harmoniserat konsumentprisindex).

Diagram 15-16: Lön enligt Labour Cost Index.

Diagram 17: Övägt genomsnitt. Övriga länder är Estland, Grekland, Ungern, Irland, Lettland, Litauen, Polen, Slovakien och Slovenien.

Diagram 18: Säsongsrensade värden. Svenska löner enligt konjunkturlönestatistiken, inklusive modellskattning för retroaktiv lön augusti 2022-juli 2023.

Diagram 19: Index för svenska enhetsarbetskostnader dividerade med index för enhetsarbetskostnader i euroområdet. Ju lägre värden desto långsammare har svenska enhetsarbetskostnader utvecklats. Säsongsrensade värden.

Diagram 20: Export avser real export av varor och tjänster. Exportmarknaden är den samlade importen i de länder som Sverige bedriver mest handel med.

Diagram 21: Export avser real export av varor och tjänster. Innehåller följande länder, med sista värdet inom parantes: Belgien(112), Danmark(112,5), Finland(99,1), Frankrike(100,3), Italien(110), Nederländerna(106,8), Norge(115,4), Tyskland(103,3), USA(102,7), Österrike(113,8), Euroområdet(105,6), Sverige(116,6)

Diagram 22: Avser bruttovinstandelen, dvs. bruttoöverskottet (förädlingsvärdet minus arbetskostnadssumman) i förhållande till förädlingsvärdet, justerat för egenföretagares arbetsinsats. Fastighetsbranschen är exkluderad. Anledningen är att det inte är en omfattande bransch bland de anställda totalt, men med högt bidrag till det totala förädlingsvärdet. Det betyder att även små förändringar av arbetade timmar får överdrivet stort

genomsnitt för bland annat arbetsproduktiviteten. För att kunna göra internationella jämförelser skiljer sig även definitionen av näringslivet åt och här exkluderas privat vård och utbildning från näringslivet av datatillgänglighetsskäl. (Det är dock två branscher där den marknadsmässiga prismekanismen delvis är satt ur spel.)

Diagram 23: Se diagram 22.

Diagram 24: Real BNP till marknadspris.

Diagram 25: Värden över 50 indikerar tillväxt, under 50 kontraktion.

Diagram 26: Egen standardisering av säsongrensade netttotal.

Diagram 27: Säsongrensade värden.

Diagram 28: Arbetslösa som andel av arbetskraften, säsongrensade värden för euroområdet och säsongrensade och utjämnade värden för Sverige.

Diagram 29: Konjunkturinstitutets branschvisa indikator bygger på efterfrågan anses låg/ska minska samtidigt som antalet anställda väntas vara intakt eller öka. Sammanvägningen baseras på den årlig genomsnittliga fördelningen av antalet anställda (enligt nationalräkenskaperna) mellan de fyra branscherna Bygg, tjänster, handel och industri.

Diagram 30-33: Genomsnitt för prognoser gjorda 2023 kvartal 3 av följande prognosinstitut (-sista prognosår): Regeringen(-2025), Swedbank(-2025), SEB(-2025), Danske Bank(-2024), Ekonomistyrningsverket(-2025), Handels Utredningsinstitut(-2024), Konjunkturinstitutet(-2025), Nordea(-2025), Riksbanken(-2025), Handelsbanken(-2025), Svenskt Näringsliv(-2024). Från Konjunkturinstitutets sammanställning på www.konj.se.

Diagram 34: PPI (Producentprisindex) visar genomsnittlig prisutveckling på dels produkter som levereras från svenska producenter (både inrikes och på export), dels produkter som importeras.

Diagram 35: Harmoniserad inom Europa (HICP). KIX är en sammanvägning av de 32 länder med högst vikt i Sveriges utrikeshandel. Turkiets senaste inflationssiffra var nära 60 procent, vilket kan sägas vara ett extremvärde och som bedöms påverka genomsnittet så att bilden av omvärldens inflation blir överdriven. Därför utgår Turkiet från beräkningen.

Diagram 36: Varugrupper och bidrag är avgränsade och beräknade av Riksbanken.

Diagram 37: Enkelt genomsnitt av förväntningarna från fack respektive arbetsgivare.

Diagram 38: Sista kvartalet är ett genomsnitt för 1-19 oktober.

Diagram 39: NOK = Norska kronor, JPY = Japanska yen, PLN = Polska zloty, AUD = Australiensiska dollar, NZD = Nya Zeeländska dollar, GBP = Brittiska pund, EUR = Euro, CAD = Kanadensiska dollar, CNY = Kinesiska yuan, CZK = Tjeckiska kronor, CHF = Schweiziska franc, USD = Amerikanska dollar. KIX är en sammanvägning av de 32 länder med högst vikt i Sveriges utrikeshandel.

MEDLINGS-
INSTITUTET

Medlingsinstitutet

Box 1236

111 82 Stockholm

Telefon: 08-545 292 40

Webbplats: www.mi.se